

Ministerul Educației și Științei al Republicii Moldova
Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice
Institutul Național de Perfecționare a Cadrelor Didactice

DEZVOLTAREA ȘI IMPLEMENTAREA CURRICULUM-ULUI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PRIMAR

GHID METODOLOGIC
Partea a III-a

0
11
99)3

[Dezvoltarea și implementarea curriculum-ului învățământului primar / Ghid metodologic] Dezvoltarea și implementarea curriculum-ului învățământului primar / Ministerul Educației și Științei al Republicii Moldova. Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice ... [Coordonator: Vladimir Gutu ...]. - Ghid metodologic. - Chișinău
Deutsche Titelfassung: Entwicklung und Einführung des Curriculums im Grundschulwesen / Methodologischer Teil

MD Z-11(1,99)3m

3. Aria curriculară: educația artistică, istoria. - 1999. - 70 S.
Einheitssacht.: Lehrplan <Moldova> / Kunst- u. Musikerziehung / Geschichte / 1999
ISBN 9975-67-119-5

2002/212

Georg-Eckert-Institut BS78

1 170 619 8

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ȘTIINȚEI AL REPUBLICII MOLDOVA
INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE ȘI PSIHOLOGICE
INSTITUTUL NAȚIONAL DE PERFEȚIONARE A CADRELOR DIDACTICE

DEZVOLTAREA ȘI IMPLEMENTAREA CURRICULUM-ULUI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PRIMAR

ARIA CURRICULARĂ:

EDUCAȚIA ARTISTICĂ

ISTORIA

GHID METODOLOGIC

Partea a III-a

Chișinău, 1999

CZU 373.3

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
-Schulbuchbibliothek -

2002/212

Coordonator științific:

Vladimir Guțu, doctor habilitat în pedagogie

Coordonator la nivel de arie curriculară:

Eugen Coroi, doctor în pedagogie

Autori:

Educația muzicală:

Eugen Coroi, Alexandru Borș, doctori în pedagogie

Educația plastică:

Silvia Cojocaru, competitor

Educația coregrafică:

Victoria Acciu, doctor în pedagogie

Istoria:

Valentina Haheu, cercetător științific superior

ISBN 9975-67-119-5

© Institutul de
Științe Pedagogice
și Psihologice. 1999.

MD
Z-11
(1999)3

CUPRINS

<i>Cuvînt înainte</i>	4
I. Educația artistică	5
1. Repere conceptuale	5
2. Tipologia și clasificarea obiectivelor	6
3. Tehnologii educaționale	10
3.1. Educația muzicală	10
3.2. Arta plastică	17
3.3. Educația coregrafică	32
II. Istoria	50
1. Repere conceptuale	50
2. Sugestii pentru realizarea obiectivelor de referință	53
3. Tehnologii educaționale	58
4. Metodologia elaborării proiectelor didactice	67
5. Evaluarea randamentului școlar la lecțiile de istorie	70

CUVÎNT ÎNAINTE

Proiectat în cadrul Institutului de Științe Pedagogice și Psihologice și Institutului Național de Perfecționare a Cadrelor Didactice, elaborat într-o formă algoritmică, în baza unui volum mare de exemple și materiale factologice, "Ghidul metodologic" de dezvoltare și implementare a curriculum-ului învățământului primar reprezintă prima lucrare de acest gen, care va fi pusă la dispoziția formatorilor locali și a învățătorilor claselor primare.

El face parte din instrumentarul didactic în legătură cu Proiectul reformei învățământului, cofinanțat de Guvernul Republicii Moldova și de Banca Mondială.

Ghidul este constituit din patru părți, axate pe arii curriculare: limba și comunicarea, matematica și științe, educația artistică și socio-umană, educația tehnologică și educația fizică. Conținutul fiecărei arii curriculare include: prevederi conceptuale, tipologia obiectivelor educaționale, tehnologii pedagogice și sugestii de evaluare. Ghidul cuprinde și unele materiale la psihopedagogie coerente cu conținutul ariilor curriculare.

Formatorii locali și cadrele didactice vor utiliza metodologia propusă în mod creativ. Ghidul este adresat și factorilor de decizie, specialiștilor în domeniul științelor educației, tuturor celor interesați în dezvoltarea și implementarea curriculum-ului școlar.

Vladimir GUȚU,
doctor habilitat în pedagogie

I

EDUCAȚIA ARTISTICĂ

1. REPERE CONCEPTUALE

♦ Disciplinele școlare: educația muzicală, arta plastică, educația coregrafică, prin obiectivele și conținutul lor urmăresc realizarea educației artistice, ca parte componentă a culturii spirituale. Noțiunea de educație artistică este interpretată ca proces individual continuu de autodesăvârșire spirituală a personalității prin multiplele forme de contactare cu artele frumoase – modalitate de reflectare prin imagini artistice, a universului, în care individul se manifestă ca element component. Educația și nu instruirea profesională este dezideratul ciclului artistico–estetic în învățământul preuniversitar.

♦ Educația artistică are două niveluri: informativ–teoretic și formativ–aplicativ.

Nivelul informativ–teoretic vizează acumularea de cunoștințe, formarea priceperilor și deprinderilor reproductiv–interpretative.

În urma contactului cu creația artistică și prin exerciții se formează reprezentări, noțiuni, categorii, judecăți, capacități de reproducere și interpretare; se discern criterii de apreciere valorică, se formează cultura teoretică, capacitatea de a utiliza limbajul specific și a descifra mesajul artistic.

Nivelul formativ–aplicativ presupune atitudine adecvată față de valorile artistico–estetice și contribuie atât la formarea idealului estetic, la altoirea sensibilității, capacității de a trăi emoții estetice, de a avea satisfacții sufletești în fața frumosului din opera de artă, cât și la stimularea tendinței de a crea noi valori.

♦ Obiectivele și conținuturile educației artistice sînt concepute sub aspectul unei corelații între limbajul specific unui sau altui gen de artă, al interacțiunii de stiluri și epoci în diversele genuri ale artei.

♦ Prin specificul și conținutul său, cât și prin posibilitățile sale formative, artele trebuie să solicite nu numai fondul intelectual al elevului, ci mai ales pe cel afectiv, cu implicații directe în declanșarea unor stări, a unor trăiri și sentimente, făcîndu-l sensibil în fața marelor probleme ale vieții, precum și pe cel moral, contribuind la creșterea unui suflet frumos, armonios, cu o aleasă educație pentru valorile spirituale, cu extinderi în ținuta etică individuală și școlară.

2.TIPOLOGIA ȘI CLASIFICAREA OBIECTIVELOR

Obiectivele generale, obiectivele de referință și obiectivele operaționale sînt formulate reiesînd din structura personalității și vizînd principalele domenii ale activității umane, fiind bazate pe cunoștințe (“a ști”), competențe (“a ști să faci”), atitudini (“a ști să fii”).

Obiectivele generale și de referință din aria curriculară și la discipline aparțin sînt determinate în “Curriculum-ul de bază”. Totodată, considerăm necesară definirea lor.

2.1. Obiectivele transdisciplinare din aria curriculară “Educația artistică” includ obiectivele generale transdisciplinare la nivelul disciplinelor înrudite, și anume: educația muzicală, arta plastică, educația coregrafică.

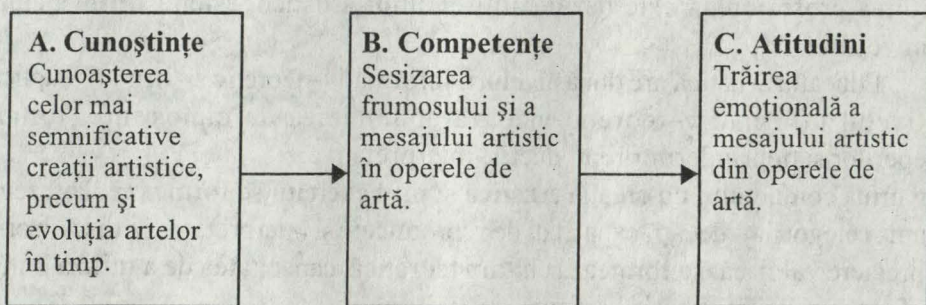

Fig. 1. Exemple de formulare a obiectivelor din aria curriculară

2.2. Obiectivele generale la discipline derivă din obiectivele generale ale ariei curriculare “Educația artistică” și privesc principalele categorii de cunoștințe, competențe, atitudini necesare de pregătire a individului pentru comunicarea artistică.

Obiectivele generale ale disciplinelor sus-numite constituie o sursă pentru formularea obiectivelor de referință.

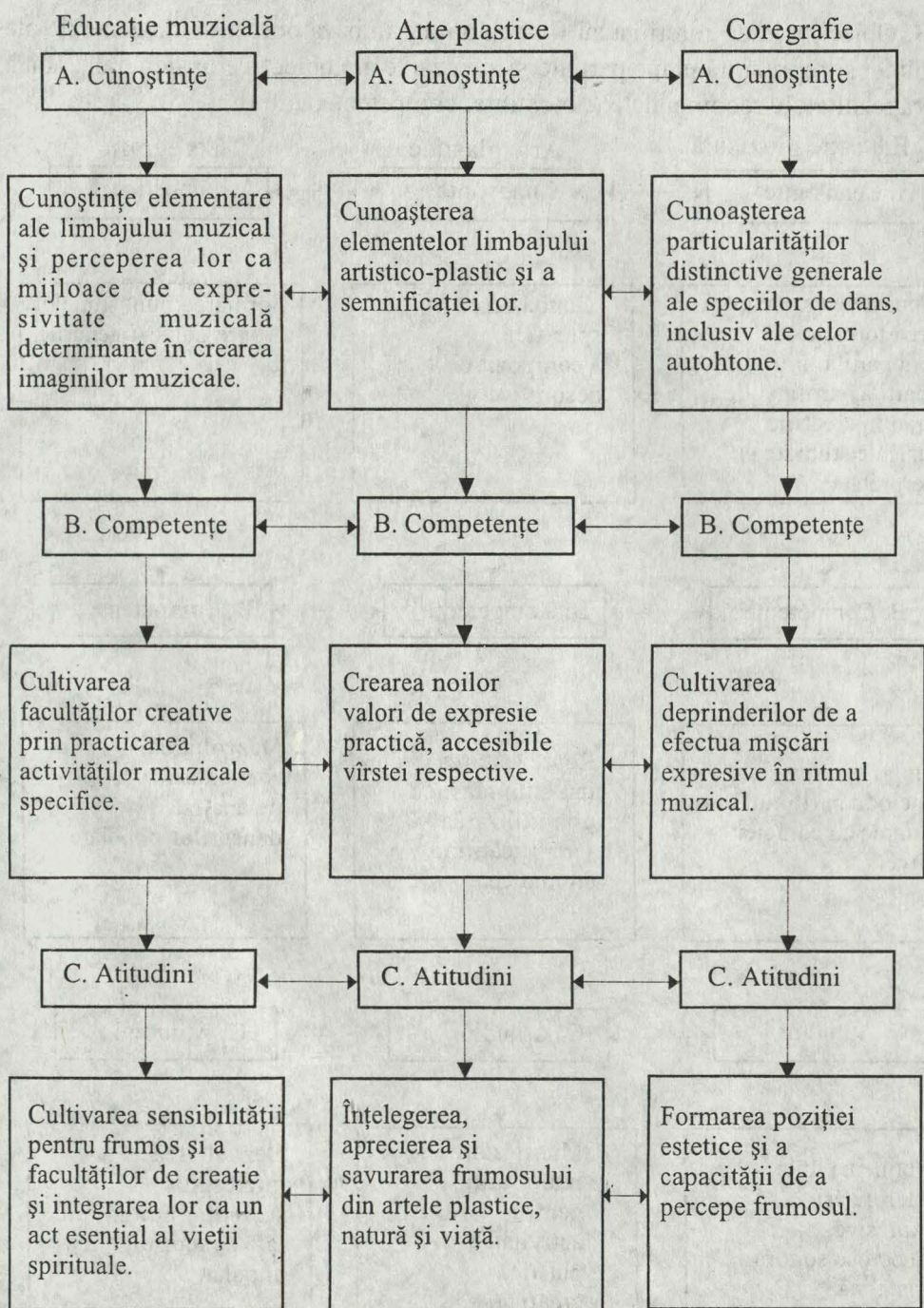

Fig. 2. Exemple de formulare a obiectivelor generale la discipline

2.3. Obiectivele de referință au fost elaborate în baza obiectivelor generale ale disciplinei și reprezintă etape parțiale și succesive ale obiectivelor generale, adică asigură rezultatele recomandate: cunoștințe, competențe, atitudini.

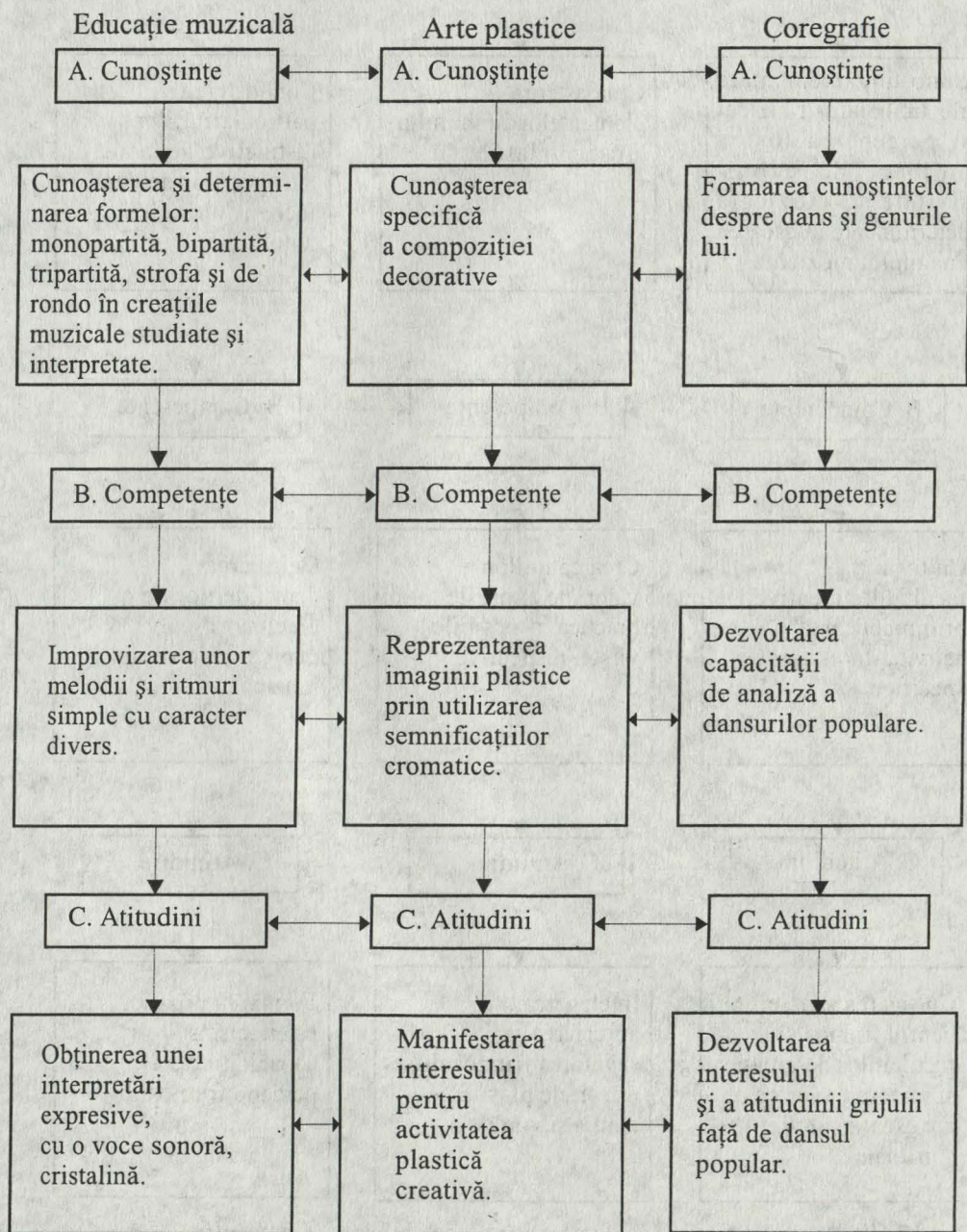
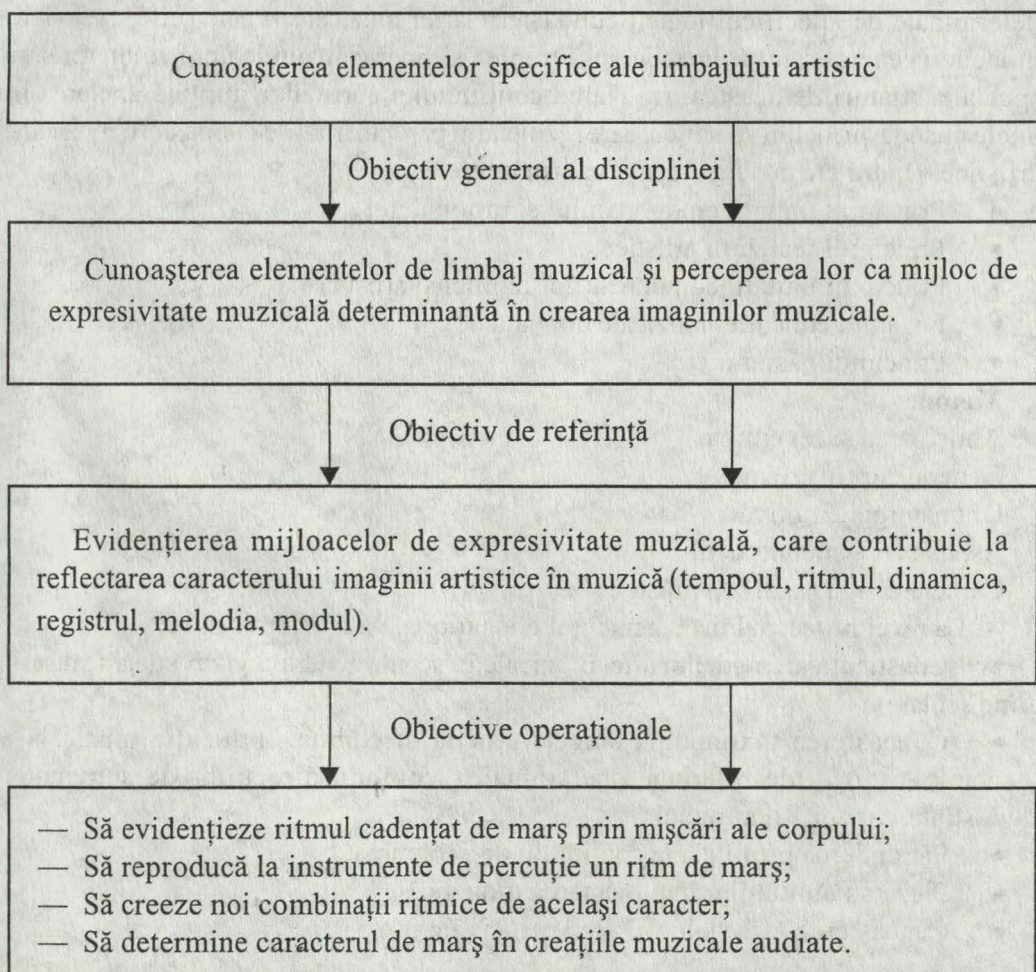

Fig.3. Exemple de formulare a obiectivelor de referință

2.4. Obiectivele operaționale reprezintă ultimul nivel în ierarhia obiectivelor. În cadrul lor sînt specificate clar performanțele care trebuie de atins. Formularea obiectivelor operaționale este făcută de către pedagog și vizează unități sau ansambluri de unități ale conținutului, abordate la nivelul unei anumite lecții sau al unor grupuri de lecții.

În continuare propunem un exemplu de eșalonare a obiectivelor pe verticală: educația muzicală.

Obiectiv general din aria curriculară

3.TEHOLOGII EDUCAȚIONALE

3.1. EDUCAȚIA MUZICALĂ

Metodologia predării-învățării în baza curriculum-ului școlar la educația muzicală este axată pe ideea că aceasta e o disciplină artistică, avînd particularitățile sale, determinate de specificul logicii cunoașterii artei muzicale. Principiile, metodele didacticii generale sînt aplicabile, însă trebuie să poarte nuanțele unor reinterprețări speciale. Alături de acestea, realizarea conținutului curricular implică apelarea la unele metode, principii specifice, care rezultă din particularitățile cunoașterii muzical-artistice. Dintre ele pot fi evidențiate următoarele:

- Principiul unității emoționalului și raționalului
- Principiul realizării artistice
- Principiul unității componentilor tehnici și artistici
- Legătura educației muzicale cu viața
- Principiul pasiunii etc.

Metode:

Anticiparea și revenirea

Generalizări muzicale

Dramaturgia emotivă

Asemănarea și contrastul

Caracterizarea (analiza) muzicii ș.a.

La nivel procesual managementul educațional va fi orientat spre:

- Conștientizarea ideilor artei muzicale în școala generală vizavi de alte discipline școlare
 - Cunoașterea taxonomiei obiectivelor la disciplina "Educație muzicală" (generale, cadru – de referință, operaționale), conform direcțiilor de activitate.
- Cunoștințe, capacități, atitudini
 - Pătrunderea profundă în conținutul de programă
 - Prezența abilităților în proiectarea didactică
 - Cunoașterea metodologiei predării-învățării.

Cunoașterea metodologiei evaluării procesului educațional

Formă de bază a organizării și desfășurării procesului de educație muzicală generală este considerată lecția – obligatorie pentru toți elevii din clasă, indiferent de capacități, dorințe și alte motive. Activitățile muzicale opționale în afară de clasă și extrașcolare trebuie să coreleze cu procesul educațional din cadrul lecțiilor, fapt dependent în mod decisiv de profesor.

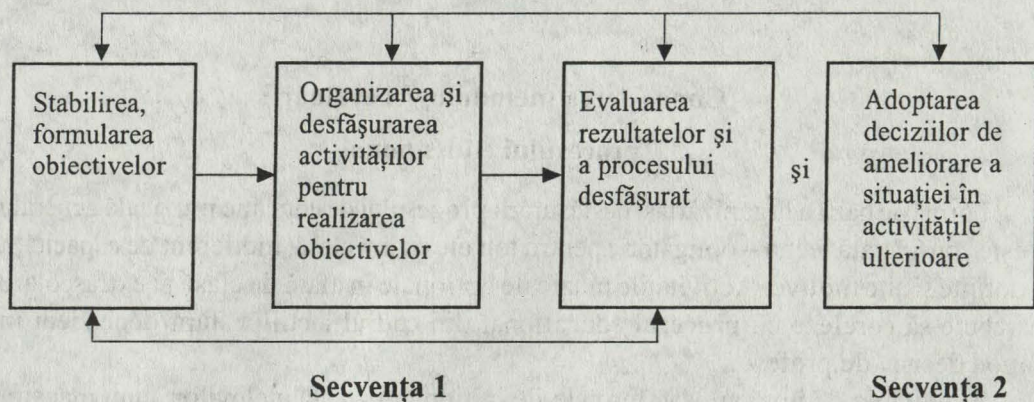
Activitățile de învățare sau formele de inițiere muzicală a elevilor, cum mai sînt calificate, pot fi:

- Interpretarea vocal-corală
- Audiția muzicală
- Descifrarea–notația muzicală
- Însușirea cunoștințelor muzicale și despre muzică
- Jocul muzical
- Muzicierea (compunerea, improvizarea)
- Mișcările muzical-ritmice
- Interpretarea la instrumente elementare
- Caracterizarea (analiza) muzicii.

Stilul de comunicare în procesul educațional corespunde tipurilor de relații învățător (profesor)–elevi acceptate în pedagogia modernă. Dintre acestea sînt:

- a) relații de comunicare: de transmitere, de structurare, de solicitare, de răspuns, de acceptare, de exprimare a stărilor afective;
- b) relațiile de dirijare a activității clasei: relații de dominare din partea profesorului (învățătorului), relații democratice, relații îngăduitoare;
- c) relațiile socioafective (manifestarea sentimentelor de apropiere sau respingere între profesor și elevi).

Una dintre componentele curriculum-ului școlar la educația muzicală este cea a evaluării randamentului școlar. Problematika generată de acțiunea de evaluare se prezintă ca o parte constituentă a ansamblului teoriei educației sau, mai exact, teoria evaluării se constituie într-un sistem de concepții, principii și tehnici referitoare la măsurarea și aprecierea rezultatelor școlare și a procesului educațional care este o componentă a tehnologiei didactice. Evaluarea în contextul procesului educațional trebuie privită în ansamblul mai multor acțiuni și operații, care pot fi prezentate astfel:

Modelul prezentat este comun și pentru educația muzicală, dar specificându-se următorul aspect: nu toate laturile procesului educațional pot fi evaluate în mod obiectiv, în special când ne referim la realizarea obiectivelor la compartimentul “Atitudini”. Prin urmare sînt stabilite două grupe de metode de evaluare la muzică:

a) obiective-directe și b) intuitive-indirecte (vezi curriculum-ul).

Modalitățile de evaluare sînt aceleași ca și la celelalte discipline școlare:

- Evaluarea inițială
- Evaluarea continuă-formativă
- Evaluarea cumulativă (sumativă).

Procesul complex de predare-învățare-evaluare se va baza pe postulatul “ce”, “cum” și “cît” poate însuși elevul, pornind de la posibilitățile lui firești. Realizarea conținutului curriculum-ului în clasele primare va trebui să ocolească tendințele de maximalizare, de teoretizare a cunoștințelor muzicale comunicate.

Proiect didactic

Școala: nr.83, mun. Chișinău

Data: 24 aprilie 1999

Obiectul: Educația muzicală

Clasa: III

Tema generală: “ Forma muzicală”

Tipul lecției: De aprofundare în temă

Subiectul lecției: “ Forma tripartită”

Durata: 45 min.

Obiective de referință: Perceperea, determinarea formei structurale a creațiilor muzicale care se desfășoară în timp; aprecierea conținutului, mesajului muzical în funcție de structura (forma) creației; interpretarea expresivă în cor a unor cîntece învățate; executarea unor mișcări simple de dans după muzica audiată; însușirea, aplicarea în practica muzicală a măsurilor de 2 și 3 timpi, a ritmului punctat, a nuanțelor dinamice, a tempoului; acumularea unor informații despre compozitor și activitatea lui de creație.

Obiective operaționale:

1. Cunoștințe: Elevii trebuie să înțeleagă că forma tripartită reflectă trei teme muzicale, că fiecare parte a unei creații exprimă o imagine, o idee, un gând muzical, atribuind muzicii caracter variat, contrastant; să însușească noțiunile tripartită, mediană, repriză, formulele ABA, ABA1, ABC; să pătrundă semnificația expresivă a ritmului punctat în cîntecul învățat; să aplice "Horei" un caracter vioi, săltăreț"; să cunoască genul muzical-folcloric "Cîntece de joc", creația compozitorului C. Rusnac, instrumentele populare.

2. Capacități: Dezvoltarea deprinderilor de audiere și interpretare expresivă a muzicii, a capacității de a simți și reproduce corect ritmul punctat; interpretarea fidelă a planului dinamic și a tempoului corespunzător; identificarea temelor în forma tripartită și descoperirea semnificației imaginilor muzicale redată prin ele; formarea deprinderilor de a analiza și caracteriza verbal muzica.

3. Atitudini: Cultivarea interesului, sporirea dorinței de a-și lărgi orizontul muzical, în special în domeniul culturii muzicale naționale; aprecierea de pe pozițiile gustului estetic adevărat a creațiilor practice; dezvoltarea capacității de integrare a compozițiilor în viața cotidiană.

Strategii didactice

a) Metode, tehnici educaționale: Demonstrarea, explicația, povestirea, dialogarea, analiza, comparația, asemănarea și contrastul, caracterizarea, generalizarea, dramaturgia emoțională.

b) Materiale utilizate: instrument muzical, casetofon, audiocasete, scheme, fotografii, ilustrații, manuale, instrumente muzicale elementare.

Tipuri de evaluare: continuă-formativă (individuală, în grup, orală, cu stabilirea notei).

Scenariul lecției

Obiectivul	Evenimentul educațional	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Evaluarea
	1. Cîștigarea atenției, crearea atmosferei pentru desfășurarea reușită a lecției.	Actualizează condițiile și subliniază necesitatea respectării lor pe întregul parcurs al lecției.	Se programează pentru respectarea condițiilor înaintate.	Se apreciază gradul pregătirii pentru lecție.
	2. Anunțarea obiectivelor operaționale.	Asigură conștientizarea obiectivelor anunțate vizavi de obiectivele realizate la lecțiile precedente.	Conștientizează obiectivele.	
Reactualizarea cunoștințelor despre formele mono- și bipartită.	Interpretarea cîntecului popular "Morarul bun".	Pregătește clasa pentru interpretare: stabilește tonalitatea, reamintește melodia cu text în caracterul corespunzător; dirijează interpretarea, pune întrebări cu referință la conținut și formă.	Interpretează conform cerințelor înaintate. Determină forma bipartită în cîntecul cu strofă și refren.	Se va evalua calitatea interpretării și răspunsurile elevilor.
	Reaudierea cîntecului lui Solveig din suite "Peer Gynt" de E. Grieg.	Propune lucrarea spre audiere; pune întrebări referitoare la conținut și formă.	Audiază; răspund la întrebări; își expun impresiile.	Evaluarea răspunsurilor și a expunerii impresiilor despre muzică.
Determinarea formei tripartită în muzica vocală și instrumentală. Perceperea caracterului	Învățarea cîntecului "Hora" din colecția T. Brediceanu	Prezintă cîntecul "Hora" cu voce și instrument în ritmul corespunzător; orientează atenția elevilor spre determinarea formei tripartite; prezintă formula ABA;	Determină forma tripartită; învață cîntecul conform indicațiilor profesorului; execută	Pe parcursul activității de învățare se va evalua gradul de participare activă a elevilor, expresivitatea interpretării,

Obiectivul	Evenimentul educațional	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Evaluarea
săltăreț, vioi, energic determinat de ritmul punctat.		dirijează activitatea de învățare a cîntecului; explică modul de executare a ritmului punctat.	ritmul punctat cu voce și cu bătaii ușoare în palme; lucrează cu manualul.	constatățile cu privire la forma ABA.
Înșușirea noțiunilor de mediană, repriză și utilizarea lor la caracterizarea muzicii.	Comunicarea informației despre viața și creația compozitorului C. Rusnac. Audierea piesei "Sărbătoreasca".	Comunică date despre C. Rusnac; creează atmosfera pentru audierea planului general al piesei; demonstrează piesa la mijloacele audio; orientează elevii pentru a determina singuri forma creației, pentru a face o caracterizare generală a conținutului; propune piesa pentru reaudiere în scopul delimitării clare a celor 3 părți ; familiarizează elevii cu noțiunile de mediană și repriză.	Receptează informația despre compozitor, audiază piesa, determină existența a 3 părți, analizează conținutul ei, lucrează cu manualul.	Evaluarea exprimării atitudinii față de muzica audiată.
Improvizarea mișcărilor de dans în ritm de horă la $\frac{2}{4}$.	Executarea pașilor de horă la $\frac{2}{4}$.	Propune elevilor să improvizeze pași de horă la $\frac{2}{4}$ după melodia cîntecului nou învățat; interpretează instrumental melodia.	Improvizează pași de horă după melodia cîntecului; interpretează cîntecul și execută mișcările.	Evaluarea celor mai reușite mișcări după muzică.

Obiectivul	Evenimentul educațional	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Evaluarea
	Totalurile lecției.	Pune întrebări cu referință la formele mono-, bi- și tripartită ca elemente structurale și explică semnificația lor artistică.	Răspund la întrebări.	Evaluarea răspunsurilor și a participării elevilor la toate activitățile desfășurate la lecție.
	Lucrul pentru acasă.	Orientează elevii la lucrul cu manualul, îi îndeamnă să urmărească cîntece și dansuri în ritm de horă la $\frac{2}{4}$ și să le determine forma muzicală.	Își notează însărcinările.	

3.2. ARTA PLASTICĂ

Procedee din domeniul obiectivelor educaționale

Curriculum-ul la arta plastică reflectă concepția educației artistico-plastice în instituțiile de învățământ preuniversitar și este o componentă indispensabilă a curriculum-ului național, element constructiv în structura ariei curriculare.

Funcționalitatea curriculum-ului este determinată și de competența învățătorilor de a proiecta activitățile didactice, având drept puncte de reper obiectivele educaționale.

Spre deosebire de planificarea activității pedagogice în baza programelor tradiționale axate pe conținuturi, proiectarea contextului curricular necesită:

- ♦ raportarea unor conținuturi flexibile la obiective educaționale obligatorii (standarde);
- ♦ corelarea tehnologiilor didactice și metodologice (tipul instituției de învățământ, nivelul educativ al clasei, forma de instruire etc.);
- ♦ deplasarea accentului pe metode active și interactive de predare-învățare.

În corespundere cu cele menționate, activitatea pedagogului este orientată spre formarea deprinderilor elevilor de a învăța.

Proiectele didactice reprezintă proceduri de pregătire minuțioasă a activității didactice, oferind largi posibilități de dezvoltare și realizare a acestora. Proiectarea activității didactice este un ansamblu de procese și operații care anticipă activitatea propriu-zisă și este menită să sporească eficiența ei.

Proiectele didactice propuse, determină componentele principale ale activității, învățătorului. Învățătorul urmează să le racordeze la condițiile concrete de realizare a procesului de instruire a elevilor.

Tehnologii educaționale

Planificarea tematică-calendaristică, cl. I

Eșalonarea în timp (data, nr. de ore)	Obiectivele de referință	Conținutul, tema (subiectul)	Strategii didactice		Evaluarea	Note
			Metode de predare (învățare)	Mijloace de învățământ		
1	2	3	4	5	6	7
3 ore	1.Familiarizarea cu materialele de artă: creioane, acuarele, lut (plastelină), hârtie etc. - stăpînirea tehnicii de lucru cu diverse materiale și instrumente.	Nr. 1 Tema: Materiale de artă, instrumente și tehnici de lucru, creioane. Subiectul: <i>Creionul fermecat.</i> Nr.2 Materiale de artă, instrumente și tehnici de lucru, Acuarele, pensule. Subiectul: <i>Căsuța culorilor, Pensula mofturoasă, Stropii veseli.</i>	A. Metode de transmitere și însușire a cunoștințelor: -conversația -discuția -povestirea. B. Metode de explorare și descoperire. Experiențe, demonstrare	A. Mijloace informativ-demonstrative: - materiale naturale intuitive - materiale sau reprezentări figurative, ilustrații - albume - tablouri - desene - imagini audiovizuale etc. B. Mijloace de exersare și formare a deprinderilor: -truse de piese demonstrative-instrumente de	EP– nivel psihomotor EC – nivel cognitiv EA – nivel afectiv. În cadrul temei elevii trebuie: EP - să stăpînească la nivel elementar instrumentele - să perceapă imaginea vizuală EC - să deosebească materialele de artă: creion, acuarelă	

1	2	3	4	5	6	7
		<p>Nr.3 Materiale de artă, instrumente și tehnici de lucru. Lut (plastelină), spatulă. Subiectul: <i>Piatra vrăjită, Piticul.</i></p>	<p>C. Metode bazate pe acțiune:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții - lucrări practice - jocuri didactice. 	<p>- instrumente de laborator</p> <p>C. Mijloace de raționalizare a timpului în cadrul lecțiilor: șabloane</p> <p>D. Mijloace tehnice audiovizuale.</p>	<p>- să înțeleagă la nivel elementar tehnica de lucru cu aceste materiale.</p> <p>EA</p> <ul style="list-style-type: none"> - să recepteze imaginile efectuate în creion, acuarelă - să exprime dorința de a lucra cu acuarela, lut, creioane. 	
4 ore	<p>2. Recunoașterea punctului ca element al expresiei plastice</p> <ul style="list-style-type: none"> - stăpânirea tehnicilor de obținere a punctelor; - înțelegerea modului de aplicare a punctului pe suprafață. 	<p>Nr.1 Tema: Punctul și modalități de obținere . Subiectul: <i>Bucurie, Culori zglobii</i></p> <p>Nr.2 Tema: Caracteristica punctelor: mari, mici, spontane, ordonate, dezordonate, aglomerate, aglomerate,</p>	<p>A. Conversația. Discuția colectivă. Explicarea.</p> <p>B. Observarea Demonstrarea, experimente (obținerea punctelor folosind diverse materiale).</p>	<p>A. Materiale de artă; reproduceri, desene, lucrări plastice.</p> <p>B. Instrumente pentru obținerea punctului pe suprafețe din diverse materiale.</p> <p>C. Șablon.</p>	<p>EP</p> <ul style="list-style-type: none"> - să execute punctele cu creionul, pensula, spatula - să perceapă punctul în lucrări plastice; <p>EC</p> <ul style="list-style-type: none"> - să observe în lucrări plastice punctele executate cu creionul (pensula) 	

1	2	3	4	5	6	7
		<p>aerate ș.a.Subiectul: <i>Caleidoscop,</i> <i>Dansul</i> <i>culorilor</i></p> <p>Nr.3 Punctul – element decorativ. Subiectul: <i>Ulcior. Jucărie.</i></p> <p>Nr.4 Tema Punctul - element - constructiv. Subiectul: <i>Pomușoare,</i> <i>Copac,</i> <i>Cercuri</i> (diverse elemente din natură).</p>	C. Exerciții, jocuri didactice, lucrări practice.		<p>- să înțeleagă modalitățile de plasare a punctelor pe suprafață EA să recepteze imaginea vizuală creată din puncte.</p>	

Operaționalizarea obiectivelor

Operaționalizarea a obiectivelor presupune transformarea referințelor de ordin general și abstract în acțiuni concrete pentru realizarea unui scop.

Operaționalizarea obiectivelor educaționale, de regulă, se efectuează în baza criteriilor comportamentale (performanță) și a competenței (capacitate intelectuală). Performanța reflectă nivelul de realizare a unei sarcini de învățare, iar competența — capacitatea intelectuală disponibilă de posibilități multiple de transfer sau de aplicabilitate în operarea cu diverse conținuturi.

Într-un obiectiv operațional trebuie indicat rezultatul sau comportamentul final, pe care urmează să-l demonstreze elevul într-o situație de învățare. De aceea obiectivele operaționale mai sînt numite obiective finale.

Observabilitatea componentelor este relevată de către elev în termeni verbali, psihomotorii și atitudinali. Acești termeni pot fi subestimați categoriilor taxonomice ale obiectivelor (domeniile: psihomotor, cognitiv și afectiv).

În scopul optimizării operaționalizării obiectivelor s-a propus asocierea fiecărei categorii cu anumite formule ale obiectivelor cu anumite acțiuni comportamentale:

- ♦ domeniul cognitiv: cunoaștere, înțelegere, aplicare, analiză, sinteză, evaluare;
- ♦ domeniul afectiv: receptare, reacție, valorificare, organizare, caracterizare.

Obiectivul operațional include un singur compartiment final care este caracterizat de trei indicatori:

- ♦ specificarea comportamentului final.
- ♦ descrierea condițiilor de realizare.
- ♦ determinarea nivelului de reușită minimală.

Operaționalizarea obiectivelor asigură precizia, concretețea și măsura.

Trebuie considerate complementare criteriile de operaționalizare a obiectivelor centrate pe performanță și competență.

Exemple de obiective operaționale elaborate în cadrul activității artistico-plastice:

Elevul trebuie:

- ♦ să enumere materialele de artă utilizate în lucrările expuse în cadrul concursului “Lumea culorilor”;
- ♦ să numească tehnicile de lucru cu acuarela, folosite în lucrările prezentate de învățător ;
- ♦ să aleagă instrumentele necesare pentru executarea lucrărilor grafice, picturale, sculpturale;
- ♦ să descrie tehnica de lucru în acuarelă;

- ◆ să explice modalități de transformare a formelor simple;
- ◆ să dea exemple de culori compuse, propuse de învățători în fișele didactice;
- ◆ să demonstreze tehnicile de lucru cu acuarela în procesul creării imaginii plastice;
- ◆ să demonstreze competența de observare în procesul reprezentării elementelor naturii;
- ◆ să modifice tonul culorilor;
- ◆ să organizeze spațiul plastic plasând forme geometrice, abstracte;
- ◆ să compare lucrări grafice, picturale, sculpturale în care sînt redade elemente din natură;
- ◆ să aleagă de sine stătător subiectul lucrărilor plastice în care trebuie să fie folosită metoda de lucru cu acuarele “pe umed”;
- ◆ să aleagă lucrările reușite din punct de vedere al redării personajelor literare;
- ◆ să accepte modul de exprimare al ideii artistico-plastice abordat de colegi de clasă;
- ◆ să încurajeze activitatea artistică plastică a colegilor cu aptitudini mai modeste;
- ◆ să demonstreze capacitatea de a evidenția părțile pozitive ale lucrărilor plastice executate de colegi;
- ◆ să argumenteze alegerea unui material de artă în scopul creării lucrărilor cu genericul “Basmе”;
- ◆ să autoaprecieze rezultatele obținute în urma creării compozițiilor plastice cu subiectele: “La buneі”, “Vacanța” etc.
- ◆ să determine valoarea artistică a lucrării plastice prezentate de învățător;
- ◆ să observe valorile artistice plastice ale obiectivelor culturale din localitate etc.

Transpunerea obiectivelor de referință în obiective operaționale
(exemplu OR II, cl I)

Obiective de referință	Obiective operaționale
<p>II. Stăpînirea tehnicilor de obținere a punctelor.</p>	<p>Elevul va fi capabil:</p> <p>a)domeniul psihomotor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să perceapă punctele de diferite culori și dimensiuni; - să perceapă tehnica de obținere a punctelor pe suprafața plastică; - să perceapă diverse moduri de aranjare a punctelor pe suprafața cromatic de ton activ; - să identifice punctul obținut cu diverse materiale și instrumente; - să identifice imagini create din puncte de culori cromatice (acromatice); - să perceapă semnificația punctelor; <p>b)domeniul cognitiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să descrie tehnicile de obținere a punctelor care sînt caracteristice pentru diverse materiale și instrumente; - să numească instrumentele cu care pot fi obținute punctele de pe suprafață; - să explice modul de utilizare a punctelor în lucrările picturale și decorative; - să ofere exemple de obținere a punctelor caracteristice diverselor tehnici de lucru cu materialele de artă; - să demonstreze tehnicile de obținere a punctelor cu ajutorul pensulei, creionului, spatulei etc. - să modifice punctele obținute prin stropire; - să diferențieze punctele obținute cu creionul, pensula, carioca; - să compună compoziții plastice din puncte; - să descrie tehnici de obținere a punctelor utilizînd diverse materiale; - să compare forma punctelor obținute cu pensula și cu creionul; - să aleagă subiectul lucrării care ar corespunde diverselor tehnici de obținere a punctelor; - să aleagă imagini plastice create din puncte; <p>c) domeniul afectiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să practice crearea unor compoziții prin utilizare de puncte; - să îmbunătățească performanțele în vederea aplicării punctului ca mijloc plastic de expresie; - să încurajeze colegii în vederea aplicării creative a elementului de limbaj plastic – punctul în lucrări grafice și picturale.

Schema proiectului didactic al lecției (în corespundere cu tipul lecției)

Tipul lecției	Obiective de referință	Conținutul		Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Sugestii de evaluare	Note
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Lecție de comunicare – însușire a informației noi	Nivel cognitiv	Rolul principal se acordă temei instructive	Rol complementar	<p>1. Conținutul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - comunicarea informației. <p>2. Forme, metode, procedee de predare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povestirea; - explicația; - conversația; - problematizarea; - descoperirea; - demonstrarea; - modelarea. <p>3. Organizarea activității elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dirijarea atenției voluntare a elevilor; - diversificarea formelor de activitate pe parcursul lecției. 	<p>1. Conținutul:</p> <ul style="list-style-type: none"> însușirea informației. <p>2. Tipuri de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoretică; - practică; - afectiv – atitudinală. <p>3. Operații:</p> <ul style="list-style-type: none"> - repetare - reproducere - efectuarea unor lucrări - lucrul cu manualul sau alte surse. 	<p>Evaluarea performanțelor. Elevul trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să numească - să selecteze - să reproducă - să enumere - să dea exemple - să diferențieze 	

1	2	3	4	5	6	7	8
2. Lecția de formare și consolidare a competențelor de transformare a informației în acțiuni.	Nivel aplicativ	Tema evoluează în corespundere cu obiectivele și sarcina lecției.	Corelarea subiectului cu tema instructivă.	<p>1. Conținutul: recapitularea și actualizarea informației care urmează să fie transformată în acțiuni.</p> <p>2. Formele de predare</p> <ul style="list-style-type: none"> - explicarea - demonstrarea - problematizarea - instructajul - descrierea - jocuri didactice - exerciții - lucrări practice. <p>3. Organizarea activității elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - independentă - dirijată de învățător - dirijată de elevi - individuală, în grup, în clase. 	<p>1. Conținutul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - însușirea și transformarea informației în acțiuni. <p>2. Tipul de învățare: practică.</p> <p>3. Operații:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reproducere - producere - creare - experimentare - exersare - cercetare - investigare. <p>4. Formele de activitate</p>	<p>Elevii urmează să:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstreze - modifice - prepare - producă - utilizeze. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Lecții de verificare și apreciere a competențelor practic-aplicative.	Nivel productiv	Tema și subiectul acționează reciproc fiind racordate la obiective.		<p>1. Conținutul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea sarcinii (a conținutului tematic) - verificarea pregătirii elevilor - aprecierea rezultatelor, explicații suplimentare pentru compararea erorilor săvârșite de elevi. <p>2. Forme de activitate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lucrări practice - discuții colective - executarea compozițiilor aplicative - analiza operelor de artă, 	<ul style="list-style-type: none"> - lucrări practice - comunicare verbală. <p>1. Conținutul</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstrarea competențelor de producere, receptare a valorilor plastice. <p>2. Tipuri de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practică - afectiv-atitudinală. 	Elevul urmează să:	

- demonstreze
- modifice
- prepare
- producă
- creeze
- aprecieze
- compare
- concluzioneze
- descrie
- explice
- interpreteze
- elaboreze
- compună
- reproducă.

1	2	3	4	5	6	7	8
4. Lecția de formare și dezvoltare a competențelor individual-creative	Nivel creativ	Rol complementar	Rol primar	<p>a lucrărilor practice executate de elevi.</p> <p>3. Organizarea activității elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - grup, clasă - duet, individ. 	<p>3. Operații</p> <ul style="list-style-type: none"> - reproducere - producere - creare <p>4. Forme de activitate</p> <ul style="list-style-type: none"> - independență - dirijare - grup, clasă - executarea lucrărilor plastice - emiterea judecăților de valoare 	<p>1. Conținutul</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstarea competențelor de creare individual-artistică a valorilor plastice. <p>Elevul urmează să:</p> <ul style="list-style-type: none"> - creeze - producă - compună - aprecieze - generalizeze - compileze - compună 	

1	2	3	4	5	6	7	8
				<p>actului de creație.</p> <p>2. Forme de activități: lucrări practice.</p>	<p>2. Tipuri de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practică - afectiv-atitudinală. <p>3. Operații:</p> <ul style="list-style-type: none"> - producere - creare <p>4. Forme de activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - individuală - în grup - în clasă <p>crearea valorilor plastice originale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - evidențieze - exprime - reacționeze - perceapă 	

Proiectul didactic pentru clasei I (exemplu)

Obiectivul cadru(general): Posedarea tehnicii de lucru cu diverse materiale (acuarelă) și instrumente

Tipul lecției	Obiective de referință	Conținutul		Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Evaluare	Note
		Tema	Subiectul				
1	2	3	4	5	6	7	8
Lecție de formare și consolidare a competențelor de transformare a informației în acțiuni.	Elevul trebuie să: identifice lucrările executate în acuarelă; perceapă urmele pensulei pe hârtie; reproducă acțiunile elementare ale tehnicii de lucru cu acuarela; descrie procedeele folosite pentru modificarea culorilor; demonstreze tehnici de utilizare a acuarelei în tratarea suprafeței	Materiale de artă, instrumente și tehnici de lucru, acuarelă, pensule.	<i>Pensula mofturoasă. Stropi veseli.</i>	<ol style="list-style-type: none"> Conținutul: actualizarea informației care urmează să fie transpusă în acțiuni <ul style="list-style-type: none"> - caracteristica vopselelor (acuarele) - descrierea tehnicii de lucru cu acuarela. Forme de activitate: <ul style="list-style-type: none"> - demonstrarea - explicația - instructajul - jocuri didactice - exerciții - lucrări practice. Organizarea activității elevilor: <ul style="list-style-type: none"> - activități dirijate 	<ol style="list-style-type: none"> Conținutul: însușirea informației prin acțiuni Tipul de învățare: practica Operații: <ul style="list-style-type: none"> - experimentare - exersare - investigare - cercetare - producere - creare Forme de activitate: <ul style="list-style-type: none"> - executarea lucrărilor practice individuală - în grup - în clasă. 	Evaluarea performanțelor. Elevul urmează să: <ul style="list-style-type: none"> - modifice culorile - producă amestecuri de culori - demonstreze metodele de lucru cu acuarele etc. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
	<p>(hîrtiei); modifică culorile folosind dozarea cantitativă; cerceteze fluiditatea culorii în procesul experimentării cu acuarelă; observe deosebirea dintre metodele de lucru cu acuarele „pe umed” și „pe uscat”; să îmbunătățească performanțele în vederea stăpînirii metodelor de transformare a culorilor.</p>			<p>de elevi. - activitate în grup, în clasă.</p>			

Privitor la metodologia elaborării proiectului didactic al lecției ținem să menționăm următoarele puncte de reper:

- 1) determinarea tipologiei lecției;
- 2) formularea temei (subiectului) lecției. Tema lecției se formulează în corespundere cu obiectivul de referință care urmează să fie realizat și reflectă în majoritatea cazurilor necesitatea studierii limbajului artelor plastice. Subiectul lecției este complementar temei instructive și urmează să asigure realizarea temei la capitolul accesibilitate și afectivitate;
- 3) proiectarea structurii lecției (structura lecției este dependentă, în primul, rând de tipologia ei și obiectivele propuse). Tipul activității dominante va impune o anumită structură a lecției. Structura lecției poate fi caracterizată prin flexibilitate, varietate în formă și conținut;
- 4) particularitățile activității învățătorului și elevului reiese din strategia didactică propusă, valorificând potențialul intelectual al elevului.

3. 3. EDUCAȚIA COREGRAFICĂ

Curriculum-ul educației coregrafice este un model pedagogic ce reflectă valoarea educativă și estetică a artei coregrafice.

Dintre componentele obligatorii ale curriculum-ului determinante sînt obiectivele educaționale.

Pornind de la posibilitățile educației coregrafice în cadrul învățămîntului general, s-a conturat obiectivul ei major care constă în formarea culturii coregrafice cu obiectivele ei generale: etico-estetice (atitudine estetică), artistico-creative (gîndire imaginară, imaginație creatoare), de exprimare (limbajul dansului), clasificate în trei grupe după cunoștințe, capacități, atitudini.

Curriculum-ul educației coregrafice are la bază caracterul sistemic. Anume sistemul de obiective stabilit, reieșind din specificul și posibilitățile educative ale coregrafiei și ținînd cont de particularitățile psihologice, anatomico-fiziologice ale elevilor de vîrstă școlară mică, de nivelurile și legitățile dezvoltării proceselor artistice de percepție, interpretare, creație, asigură real formarea culturii coregrafice.

Trei tipuri de activitate de bază: percepție, interpretare, creativitate, care constituie fundamentul educației artistice a elevilor, stau la baza curriculum-ului la educația coregrafică.

Tradițional conținutul educației coregrafice este reprezentat de trei tipuri de bază ale dansului: clasic, de epocă, popular. Fiecare din tipurile dansului, în virtutea specificului său, îndeplinește funcția sa coregrafică educativă, ceea ce permite într-un sistem unitar să înglobeze esența polifuncțională a artei. Dansurile clasice de epocă și populare constituie temelia artei coregrafice și servesc drept sursă pentru apariția dansurilor noi. De aceea în învățămîntul general îmbinarea acestor trei tipuri de dans permite a cuprinde aproape toate aspectele și legăturile obiectului. În clasele primare prioritatea se dă dansului popular, național, care este mai apropiat și mai accesibil pentru copiii de această vîrstă.

Conținutul educației coregrafice în școala primară este determinat de activitatea practică ca factor principal și este promovat în creștere de la simplu la compus.

Conținutul educației coregrafice în clasele primare conform etapelor dezvoltării proceselor artistice: perceperea, interpretarea, creația

Cl.	Dans popular	Dans clasic	Dans de epocă	Percepere	Interpretare	Creație
1	2	3	4	5	6	7
Cl. I	Elementele muzical-ritmice			Accentuare a diferitelor particularități ale artei coregrafice atât pe genuri, specii, cât și în interiorul fiecărui gen, specie de dans.	Formarea deprinderilor muzical-motore de bază.	Acumularea diferitelor asociații ce țin de cultura artistică (muzică, artă plastică, literatură, coregrafie etc.) și stabilirea corelației dintre ele.
	Obiceiul național "Hora satului", <i>Hora, Sîrba, Alunelul.</i>	Pozițiile de bază ale picioarelor și miinilor, elemente: demi plié, relevé, sauté. Baletul lui P.I. Ceai-kovski "Spărgătorul de nuci".	Muzica dansurilor: <i>Vals, Polonez, Polca.</i>			
Cl. II	Elementele muzical – ritmice					
	Dansurile <i>Coasa, Hora, Sîrba.</i> Elemente din dansuri rusești.	Port-de-bras, sauté, b.tendu, b.tendu jeté, grand plié. Baletul "Frumoasa adormită" de P. I. Ceai-kovski	Gavot, Padegras			
Cl. III	Dansurile moldovenești <i>Hora fetelor, Rața,</i> Dansul bielarus <i>Bulba</i> Obiceiuri tradiționale în Moldova.	Rond de jamb partérre, b.fondu, b.frappé, echappé. Baletul lui S.S. Prokofiev "Cenușă-reasa".	<i>Menuet, Polonez, Padepatinez.</i>	Dezvoltarea percepției profunde a conținutului creației coregrafice, a capacității de diferențiere a acestora după gen și specie.	Dezvoltarea mișcărilor de interpretare conștientă, expresivă, emoțională a dansului.	Atragerea elevilor în căutarea mișcărilor pentru crearea imaginii coregrafice.

1	2	3	4	5	6	7
Cl. IV	Dansuri din obiceiurile de nuntă: <i>Hostropăț</i> , dansul ucrainean <i>Gopac</i> , <i>Bătuta</i> , <i>Brîul</i> , <i>Breaza</i> etc.	Relevé lian, grand b.tendu, preparation. ... Baletul lui P.I. Ceai-kovski "Lacul lebedelor".	<i>Vals</i>	Includerea elevilor în comunica-rea independen-tă cu creația de artă, cu eroii acesteia, intrînd în dialog cu ei, expri-mîndu-și atitudinea față de ei.	Dezvol-tarea interpre-tării libere, coordonate, sincronice de către perechi, colectiv.	Stimularea indepen-denței în lucrări creative după interese și în confor-mitate cu atitudinea personală.

Fiecare tip de activitate își are specificul său.

1. Percepția creațiilor coregrafice din punctul de vedere al genului, speciei :

A. Dansul clasic (baletul-poveste, baletul-simfonie, baletul-poemă, miniaturi coregrafice etc.);

B. Dansul popular: popular de scenă, folcloric (ansambluri profesioniste, semiprofesioniste, de amatori, colective de dansuri populare de copii);

C. Dansul de gală (ansambluri de dansuri de gală, perechi de dansatori);

D. Dansul modern (colective de dans modern).

2. Interpretarea în cadrul lecțiilor de educație coregrafică în clasele primare:

A. Activități la bară și la mijloc de sală;

B. Exerciții ritmice, jocuri, studii;

C. Lucrul asupra dificultăților tehnice, calității interpretării, expresivității, redării imaginii și caracterului național. Manifestări în fața auditoriului.

3. Activitatea creativă:

A. Jocuri și exerciții cu elemente creative;

B. Alcătuirea mișcărilor, combinații din mișcări, desene de dans, subiecte pentru dansuri;

C. Participarea în cadrul activității pregătitoare la compunerea dansului (alegerea temei, subiectului, materialului muzical etc.);

Toate obiectivele educației coregrafice integrează în mod sintetic:

1. cunoștințele ("a ști"), 2. capacitățile ("a putea"), 3. atitudinile ("a fi").

Nivelul cunoștințelor, capacităților și atitudinilor pentru fiecare an de studii concretizează obiectivele de referință, care rezultă din obiectivele generale.

Exemple de formulare a obiectivelor de referință

Obiective	Clasa	Cunoștințe	Capacități	Atitudini
Obiectivele generale		Să știe particularitățile diferitor tipuri de dansuri și ale unui tip de dans.	Să poată armoniza mișcările sale cu acompaniamentul muzical.	Să aprecieze arta coregrafică ca mijloc de transmitere a relațiilor umane.
Obiectivele pe clase	I	Să știe tipurile principale de dans.	Să poată să se miște muzical la pas, la fugă, avînd ținuta corectă.	Să respecte colegul de dans.
	II	Să știe particularitățile dansurilor populare.	Să poată executa muzical mișcările de bază ale dansului hora 2/4.	Să manifeste interes față de creațiile coregrafice.
	III	Să știe particularitățile dansului clasic.	Să poată executa mișcări ale dansurilor cu măsura triplă: vals, hora 6/8, menuet.	Să aprecieze atitudinile eroilor principali în baletul "Cenușăreasa" de S. S. Prokofiev.
	IV	Să cunoască particularitățile dansului de epocă.	Să poată executa mișcările sincopate după muzica dansului bătuta.	Să poată analiza și aprecia creațiile coregrafice.

Ultimul nivel în ierarhizarea obiectivelor curriculum-ului sunt obiectivele operaționale (finale). Ele reprezintă performanțe concrete, care pot fi înregistrate, relevate și măsurate.

Obiectivele de referință ameliorează procesul de operaționalizare și se manifestă ca o verigă de legătură dintre obiective pe ani de studii și obiectivele finale.

Exemple de operaționalizare a obiectivelor la educația coregrafică în școala primară

Tema lecției	Obiective de referință	Obiective operaționale
Particularitățile dansurilor moldovenești <i>Sîrba</i> și <i>Hora</i> 2/4	Elevul trebuie să deosebească la ascultare, vizionare sau povestire <i>Sîrba</i> și <i>Hora</i> .	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elevul trebuie să poată găsi detalii generale în dansurile de horă 2/4 și sîrbă. 2. Elevul trebuie să deosebească dansurile <i>Hora</i> 2/4 și <i>Sîrba</i> după desenul dansului, compoziție, mișcările de bază, material muzical. 3. Elevul trebuie să poată descrie particularitățile distinctive ale dansurilor.
Mișcarea organizată a dansului după muzică și desenul dat.	În dansul comun elevul trebuie să se miște muzical, păstrînd distanțele necesare.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elevul trebuie să poată să se orienteze liber în sensurile spațiale la dreapta, la stînga de la sine. 2. Elevul trebuie să poată determina sensul mișcării în dans (pe linia dansului și contra liniei dansului). 3. Elevul trebuie să poată respecta distanța la mișcarea în cerc sub muzică. 4. Elevul trebuie să se poată mișca în dans după desenul dat, respectînd distanța dintre participanți.

Tehnologia educației coregrafice sau tehnologia particular-pedagogică include activitatea pedagogului (aspectele legate de această activitate: forme, metode, procedee, mijloace etc.) și activitatea elevului (aspectele legate de această activitate: tehnici și metode de învățare).

TEHNOLOGIA EDUCAȚIEI COREGRAFICE

Formarea
percepției

Măiestria
interpretării

Dezvoltarea
creativității

METODE ȘI PROCEDEE DE INSTRUIRE (generale)

METODE ȘI PROCEDEE DE INSTRUIRE (specifice)

- *Antecomunicative*
- *Comunicative*
- *Postcomunicative*

- *De formare a deprinderilor muzical-motrice*
- *De dezvoltare a capacităților coregrafice*

- *De dezvoltare a creativității*

MIJLOACE DE INSTRUIRE

- *Acele care ajută la transmiterea informației didactice*
- *Acele care includ informația didactică*

LECȚIILE

- FORMĂ:
- *lecții practice*
 - *convorbirea*
 - *excursii etc.*

- TIP:
- *de însușire a materialului nou*
 - *de consolidare*
 - *de generalizare etc.*

Metodele de învățare la educația coregrafică se structurează conform tipurilor de activitate coregrafică de bază: percepție, interpretare, activitate creativă și de însușire a artei de către copii.

Exemple de metode la educația coregrafică

Percepție	Interpretare	Creativitate
<p>Antecomunicative: Cuvîntul pedagogului, familiarizarea prealabilă cu opera, crearea dispoziției emoționale la receptarea imaginii coregrafice, trezirea interesului și atitudinii meditative față de conținutul creației.</p> <p>Comunicative: Metoda expunerii, comentariul expresiv, povestirea.</p> <p>Postcomunicative: Relevarea impresiilor copiilor, activizarea atitudinilor față de cele receptate cu ajutorul “metodelor indirecte”. Discuție, dialog, convorbire euristică, referință etc.; metode de instruire problematizată: exerciții creative, improvizări.</p>	<p>Jocuri, exerciții, studii orientate spre dezvoltarea capacităților muzical-motore.</p>	<p>Exercițiul (crearea situației problematizate, improvizare, antrenarea genurilor de artă înrudite, asociațiile, experiența de viață, dramatizare etc.).</p>

Tehnologia învățării percepției, interpretării, creativității este mai eficientă dacă pedagogul include în lucrul său mijloacele de instruire — instrumentele sau setul de instrumente destinate înlesnirii transmiterii cunoștințelor, formării deprinderilor, realizării acțiunilor practice în cadrul procesului instructiv-educativ.

O verigă importantă a tehnologiei pedagogice în educația coregrafică este forma organizațională. Formele organizaționale de instruire se deosebesc după formele desfășurării lecțiilor, mai precis după forma activității de bază a elevilor în timpul lecției. În cadrul educației coregrafice sînt mai frecvente lecțiile practice și mai rare lecțiile-povestiri, convorbiri etc. Formele de organizare se realizează în cadrul procesului instructiv prin intermediul unităților de structură a lecțiilor.

Lecțiile de educație coregrafică conțin următoarele unități: partea introductivă, de bază și încheiere. Partea introductivă a lecției (10-15 minute) este destinată

pregătirii organismului, "încălzirii" pentru acțiuni mai complexe și mai intensive. La această etapă se rezolvă problema de concentrare a atenției asupra unei anumite teme sau sarcini a lecției. Partea de bază a lecției (30 de minute) rezolvă sarcina repetării, consolidării materialului însușit și familiarizarea cu cel nou. Partea finală a lecției (5 minute) este destinată restabilirii stării fizice și psihologice a elevilor (restabilirea respirației, a circulației sîngelui, atenuarea tensiunii musculare, a surplusului de excitare).

În corespundere cu destinația didactică în pedagogie sînt vizate șase unități de structură ale lecției. Ele mai sînt numite module ale procesului de învățămînt. Acestea sînt: organizarea activității, repetarea, studierea materialului nou, consolidarea, controlul, corectivele. Modulele sînt variate în dependență de concretizarea și destinația lor în procesul de învățămînt. Spre exemplu, repetarea poate fi introductivă, de totalizare, de generalizare. Controlul poate fi tematic, de recapitulare, curent. Din aceste module se poate construi atît lecția, cît și un bloc de lecții pe o temă anumită, un curs integral de studii.

Tipurile lecțiilor se deosebesc prin destinația lor. Obiectivului general al lecției îi corespunde modulul său, care determină tipul de lecție.

Variatatea, care stă la baza eficacității mediului instructiv, constă în construirea fiecărui curs de studii din blocuri de lecții de diferite tipuri, lecțiile conținînd diverse module în diferite regimuri cu forme, metode, procedee pedagogice corespunzătoare.

Ghidurile metodice la coregrafie pentru pedagogii școlii primare prezintă diferite exemple de lecții ca formă, modul. Lecțiile sînt descrise conform următoarei structuri: tema, obiectivul, mijloacele de învățare, forma, metodele de bază, desfășurarea lecției pe module de bază.

Lecțiile se mai deosebesc și prin tipul de activitate în care sînt antrenați elevii: lecție-percepție, lecție-interpretare, lecție-creație.

Exemple de diferite tipuri de lecție la coregrafie în clasele primare

sLecția de studiere a materialului nou în clasa a 2-a

Tema lecției: Coregrafie — arta dansului.

Scopul lecției: De a forma la elevi imaginea despre arta coregrafică.

Forma lecției: Convorbirea.

Mijloace de instruire: Albume cu fotografii și ilustrații, audio și video înregistrări.

Metode de bază: Povestirea, convorbirea euristică, demonstrarea, ilustrarea, comentariul.

Modul	Timpul	Conținutul
Organizarea activității	3 min.	După salutare pedagogul numește tema și obiectivele lecției
Repetarea materialului învățat	10 min.	Învățătorul întreține convorbirea despre dans, cu ajutorul întrebărilor care sugerează răspunsul; analizând răspunsurile, el apropie copiii de înțelegerea fenomenului coregrafic.
Studierea materialului	30 min.	În timpul convorbirii învățătorul povestește despre începutul divin al dansului. Apolo, zeul soarelui și al artelor în mitologia Greciei Antice, ocrotește cele nouă muze, una dintre ele fiind muza dansului Terpsihora. Aceasta ne vorbește despre originea străveche a dansului. Oamenii îi atribuiau dansului o forță magică. Cu ajutorul dansului sacerdoții pretindeau să vindece multe boli, implorau zeii să acorde sprijin în luptă, navigație, vânătoare, muncă. Prin dansuri poporul marca victoriile, succesele cinegetice, sărbătorile. În continuare pedagogul remarcă varietatea tipurilor și genurilor la care a ajuns arta dansului în dezvoltarea sa. Narațiunea poate fi racordată la un fond muzical, însoțită de ilustrații și materiale video. După povestire se continuă convorbirea, în care elevii încearcă să facă analiza, compararea dansurilor văzute după componentele lor următoare: muzică, mișcări, desenul dansului, costum etc.
Totalul lecției	2 min.	La sfârșitul lecției învățătorul subliniază esențialul din materialul însușit și continuă cuvântul său cu definiția coregrafiei.

Lecția de studiere a materialului nou în clasa I

Tema lecției: Săritura *sauté*.

Scopul lecției: Familiarizarea elevilor cu regulile interpretării săriturilor pe pozițiile deschise prin însușirea deprinderii de a sări *sauté* pe prima poziție cu fața la bară.

Forma lecției: Activitatea practică.

Mijloace de instruire: Instrumentul muzical, ilustrații.

Metodele de bază: Demonstrarea, corectarea, compararea, metoda stimulării.

Modul	Timpul	Conținutul
Activitatea organizațională	5 min.	Învățătorul familiarizează elevii cu tema, scopul și conținutul lecției.
Studierea materialului nou	35 min.	<p>Săritura <i>sauté</i> ca și alte elemente și sărituri din dansul clasic provine din mișcări și sărituri cotidiene. De aceea învățarea tehnologiei interpretării <i>sauté</i> va fi mai accesibilă în baza executării săriturilor cu care copiii sînt deja familiarizați. Elevilor li se propune a sări ușor în imagini contrastante: ursul și păsărica, lupul și iepurele, a compara și a deosebi aceste sărituri. În convorbirea euristică pedagogul asigură însușirea de către copii a următoarelor cunoștințe despre sărituri: ele sînt ușoare și grele și se îndeplinesc după următoarele etape: așezarea mică (<i>demi plié</i>), respingerea de la podea, săritura proprie, aterizarea, așezarea mică (<i>demi plié</i>), revenirea în poziția inițială.</p> <p>La aceasta pedagogul adaugă definiția săriturii <i>sauté</i>, demonstrează interpretarea corectă a acestui element clasic și arată în ilustrații etapele săriturii, a diferitelor sărituri din dansul clasic.</p> <p>Mai departe elevii încearcă să execute la bară după muzică în tempo lent cu ajutorul învățătorului mai întîi fiecare etapă <i>sauté</i> în prima poziție, apoi săritura întregă.</p> <p>Învățătorul realizează conexiunea inversă. El urmărește corectitudinea, indicînd greșelile. La executarea <i>sauté</i> este necesar a urmări ca <i>demi plié</i> să se execute elastic, continuu; corpul trebuie să fie drept și liber, poziția picioarelor deschisă, săritura ușoară.</p> <p>Unde este necesar, pedagogul conduce mișcările elevului cu ajutorul metodelor următoare: de asociații (a sări ca pasărea), de contact (pedagogul corectează ținuta, poziția mîinilor și picioarelor etc.).</p>
Totalul lecției	5 min.	La sfîrșitul lecției pedagogul evaluează succesele elevilor, îi încurajează și îi stimulează cu note.

Lecția-repetare în clasa a 3-a

Tema lecției: Trăsături specifice ale dansului moldovenesc *Hora fetelor*.

Scopul lecției: De a forma la elevi abilitatea de a face analiza dansurilor populare.

Forma lecției: Lecție practică.

Mijloacele de instruire: Albumul cu desene, fotografiile, ilustrații, audiovideomateriale, audiovideotehnică, elementele costumelor naționale.

Metode de bază: Exerciții, demonstrare, ilustrare, comparare, de contraste, discuție de studii.

Modul	Timpul	Conținutul
Activitatea organizațională	3 min.	Învățătorul familiarizează elevii cu tema, scopul și conținutul lecției.
Repetarea materialului	30 min.	Lecția se începe cu interpretarea de către copii a fragmentelor din dansuri învățate: <i>Sîrba, Alunelul, Hora fetelor</i> etc. Aceleași dansuri în interpretarea colectivelor populare de dans pot fi demonstrate la videomagnetofon. Înainte de vizionarea dansurilor se propune elevilor a-și îndrepta atenția spre trăsăturile comune și distinctive dintre ele. Apoi în convorbire copiii discută despre materialul muzical (caracter, tempou, ritm etc.), desenele caracteristice (linii, cercuri, coloane etc.), mișcările de bază (pași, sărituri, rotiri etc.), costume. Mai departe pedagogul oprește convorbirea la dansul <i>Hora fetelor</i> și întreabă elevii : „Ce este hora?”, „Unde și când se dansează?”, „Ce hore știți?”, „Prin ce se distinged <i>Hora fetelor</i> ?”, „Care este metrul ei muzical?”, „Ce simbolizează acest dans?”, „Care sînt mișcările lui de bază?”.
Consolidarea	10 min.	Lecția continuă cu diferite exerciții „Ghicește melodia” — din melodiile pe care le ascuți alege melodia dansului <i>Hora fetelor</i> . Compune niște mișcări dintr-un element sau două pentru dansurile <i>Hora fetelor</i> și <i>Sîrba</i> .
Totalul lecției	2 min.	La sfîrșitul lecției pedagogul face o analiză a reușitei elevilor la însușirea temei date și evaluează succesele fiecăruia în parte.

Lecția de consolidare

Tema lecției: Reverența epocii dansului „Gavot”.

Scopul lecției: Dezvoltarea capacității de a combina într-un anumit stil prin compunerea reverenței din epoca dansului „Gavot”.

Forma lecției: Lecție practică.

Mijloacele de instruire: Videoaudioaparatură, videoaudiomateriale, ilustrarea mișcărilor, costumelor dansului „Gavot”.

Metode de bază: Exerciții creative, de căutare parțială, crearea atmosferei emoționale, familiarizarea cu imagini.

Modul	Timpul	Conținutul
Activitatea organizațională	3 min.	După salutare pedagogul aduce la cunoștința copiilor tema, scopul și conținutul lecției.
Repetarea materialului învățat	15 min.	În convorbirea preventivă elevii descriu dansul „Gavot” (muzica, desenul dansului, costume, mișcări, stilul etc.), își exprimă impresiile de la vizionarea lui. Elevii repetă studiul compus din mișcări și reverențe după dansul „Gavot”.
Consolidarea	25 min.	În continuarea lecției pedagogul descrie balul din baletul „Cenușăreasa” de S.Prokofiev la care oaspeții dansează „Gavot”. Povestirea e însoțită de demonstrarea fragmentelor din acest balet. Învățătorul descrie amănunțit atmosfera balului, dispoziția dansatorilor, stilul dansului „Gavot”. Elevilor li se propune să-și imagineze că se găsesc în această sală, la acest bal în calitate de coregrafi și să compună o reverență pentru perechea sa în stilul dansului „Gavot”. Reverențele pregătite se demonstrează la balul improvizat, care poate fi organizat la sfârșitul lecției. Lucrarea fiecărei perechi se analizează și se evaluează după următoarele criterii: corespunderea stilului, expresivitatea și muzicalitatea interpretării, originalitatea.
Totalul lecției	2 min.	Lecția se termină cu menționarea celei mai reușite lucrări.

Metodologia evaluării performanțelor școlare în contextul curricular

Evaluarea în procesul învățării la educația coregrafică, proces prin intermediul căruia se determină dacă sistemul educațional își realizează obiectivele sale, îndeplinește funcțiile aprecierii rezultatelor obținute, a stimulării elevilor etc.

În cadrul lecțiilor de educație coregrafică sînt supuse evaluării cunoștințele, priceperile, deprinderile, atitudinile elevilor la trei tipuri de activitate: percepție, interpretare, creativitate.

Metodele de evaluare se grupează în jurul a două strategii:

- a) evaluarea de totalizare
- b) evaluarea curentă.

În educația coregrafică se folosesc diferite forme de organizare a evaluării: frontală, în grup, individuală, combinată și autoevaluare. Ca proces, evaluarea include măsurarea, aprecierea rezultatelor și stabilirea elementelor care contribuie la sporirea eficacității activității de evaluare.

Activitatea elevilor în cadrul lecțiilor de educație coregrafică este supusă evaluării din două părți: din partea procesului activității, calității desfășurării lui, gradului de dinamism și din partea rezultatului activității. Totodată, rezultatul activității în pedagogia artei prezintă două grupe de indici: sociali, emotiv-apreciativi și indici artistici de însușire a limbajului artei date. La indicii din prima grupă se referă:

- poziția estetică;
- dinamismul creativ-artistice al personalității, care se manifestă prin independența elevilor la studierea artei;
- conștientizarea semnificației social-utile a rezultatelor creației artistice.

Acești indici determină atitudinile sociale, emotiv-apreciative ale elevilor în orice gen de artă, iar analiza rezultatelor efectuate pe baza lor va fi accesibilă nu numai pedagogului, ci și colectivului clasei, deoarece reacția celui care analizează nu urmărește totalurile, ci însuși procesul, caracterul lui de dezvoltare. Acești indici sînt reali, dar subiectivi, întrucît reflectă doar prezența sau absența elementului.

La grupa a doua se referă indicii care stabilesc gradul de posedare a bazelor limbajului coregrafic. Acești indici presupun: cunoștințe cu caracter reproductiv (noțiunile de bază și terminologia artei coregrafice, regulile dansului, date din istoria dansului etc.), care se măsoară prin testare; cunoștințe de caracter productiv (analiza, comparația, utilizarea în scopul perfecționării a propriei activități de dans, aplicarea ei creativă etc.), care se evaluează prin metoda răspunsurilor scrise și orale, probe practice etc.; priceperi și deprinderi muzical-motore, capacități creative, care se evaluează pe calea probelor practice și atestării.

Nivelul indicilor enumerați este determinat conform criteriilor relevante ale fiecărui tip de activitate.

Domenii de apreciere	Criterii de apreciere
Percepția creațiilor coregrafice.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Înțelegerea corectă a conținutului creațiilor. 2. Percepția emoțională a creației. 3. Formularea clară a propriilor înțelegeri, idei, emoții, trăiri. 4. Atitudinea critică față de obiectul receptat, exprimată prin analiză. 5. Interesul față de informația suplimentară despre creație, autori, epocă. 6. Percepția creativă.
Interpretarea în cadrul lecțiilor de educație coregrafică.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Muzicalitatea interpretării. 2. Interpretarea în maniera și caracterul corespunzător dansului. 3. Expresivitatea interpretării, folosirea gestului, mimicii, pantomimei. 4. Caracterul estetic al mișcărilor în dans și în existența de fiecare zi. 5. Caracterul emoțional, care reflectă dispoziția creației muzicale, tema și conținutul de interpretare a creației coregrafice. 6. Mișcarea diferențiată, coordonată în solo, pereche, în dansuri de masă. 7. Orientarea liberă în spațiul sălii sau terenului de dans. 8. Memorarea rapidă a mișcărilor și reproducerea lor exactă. 9. Executarea mișcărilor la semnalul sonor. 10. Utilizarea mijloacelor de expresivitate coregrafică pentru crearea imaginii artistice.
Creativitate proprie în cadrul lecțiilor de educație coregrafică.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Combinarea elementelor, mișcărilor. 2. Compunerea desenelor la dans. 3. Construcția compozițională a studiilor de dans. 4. Lucrul asupra imaginii dansului cu alegerea mișcărilor, elementelor de recuzită, hainelor, materialului muzical, subiectului. 5. Participarea la montările pedagogilor, colegilor. 6. Interesul față de sarcinile creative, față de propria activitate creativă. 7. Lucrul creativ asupra propriei interpretări. 8. Respectarea legilor arhitectonicii creațiilor de artă. 9. Inițiativă și dinamism în cadrul lecțiilor. 10. Interpretarea creativă a creațiilor coregrafice receptate. 11. Exprimarea în propria activitate a atitudinii față de problemele și fenomenele vieții.

Mijloacele de exprimare a evaluării pot fi raționamentele și concluziile pedagogului în formă scrisă sau orală. Expresia cantitativă a evaluării este nota.

Sistemul de notare de 10 puncte, adoptat în Moldova, permite să se diferențieze destul de obiectiv dezvoltarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor în cadrul lecțiilor de educație coregrafică. Nota la lecțiile de educație coregrafică se pune pentru o sarcină îndeplinită aparte, pentru activitatea creativă în grup, în clasă, pentru cunoașterea materialului concret. Însă nota de totalizare pe semestru, la sfârșit de an ia în considerare rezultatele tuturor tipurilor de activitate și se orientează mai întâi de toate la standardele educației coregrafice și la rezultatele realizării obiectivelor preconizate, însă nu la media aritmetică a notelor luate pe parcurs. Nota de totalizare reflectă nivelul real cantitativ și calitativ al cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor acumulate de elevi la momentul evaluării. Adeseori nota este practică cu funcții de educație, stimulare, spirit de disciplină. Însă funcția ei de bază este diagnosticarea și evaluarea performanțelor școlare.

În scopurile obiectivizării notelor, în special a celor de totalizare, sînt stabilite nivelurile cunoștințelor, capacităților, atitudinilor la fiecare tip de activitate, care corespund etapelor de dezvoltare a elevilor și obiectivelor de educație coregrafică pentru fiecare an de studii. Prezentăm două exemple de performanțe pentru clasele întâia și a patra.

Nivelul înalt al rezultatelor obținute la sfârșitul primului an de învățămînt la coregrafie este determinat de următoarele: elevul știe denumirea tipurilor principale de dansuri, distinge creațiile după materialul muzical, costum, mișcări de bază, poate da definiția de coregrafie, poate reproduce prin mișcări tempoul, nuanțele dinamice, ritmul, caracterul creației muzicale, se orientează liber în sensurile spațiului, înainte, în urmă, la dreapta, la stînga, sus, jos, manifestă dinamism în sarcinile de creație, încearcă să combine, creează noi mișcări, caută material pentru imaginea coregrafică.

La sfârșitul clasei a patra nivelul este înalt dacă elevii posedă terminologia coregrafică în convorbiri, discuții despre dans, înțeleg conținutul creației coregrafice, ideea ei, sînt capabili să compare diferite tipuri de dansuri, să le perceapă emoțional, manifestînd un viu interes față de creația coregrafică, sesizînd semnificația ei.

Elevii cu un nivel înalt coregrafic interpretează muzical, expresiv, emoționant diferite dansuri: solo, în pereche, în colectiv. Ei sînt capabili să construiască, apoi să descrie desenul dansului cunoscut, să compună o compoziție, să creeze imaginea artistică coregrafică, să evalueze atît propria activitate, cît și cea a colegilor, manifestîndu-și atitudinea față de creație, conținut, eroi etc.

Probele practice pentru evaluarea coregrafică în clasele primare

Clasa	Simțul ritmului	Coordonarea mișcării	Orientarea în spațiu	Memoria motoră	Imaginația creativă
1	2	3	4	5	6
Cl. I	Bateți din palme ritmul dansului „Polca moldovenească”.	Executați mișcarea de bază a dansului „Coasa”	După muzica „Polca moldovenească” executați următoarele mișcări: I tact – patru pași înainte II tact – patru pași înapoi III tact – patru pași în dreapta IV tact – patru pași în stînga; V-VIII tacte – înconjurați partenerul presupus, reîntorcîdu-vă la poziția inițială	Repetăți după pedagog mișcarea dansului „Polca”: doi pași cu săritură și patru sărituri de picior pe picior.	Audiind un material muzical corespunzător, imitați mișcările animalelor: urs, iepure, vulpe etc.
Cl. I	Executați mișcări în ritmul dansului <i>Hora 2/4</i>	Executați mișcarea de bază a dansului <i>Rața</i>	Executați cu pas de pe vîrf după <i>Hora 2/4</i> următoarea compoziție: I frază muzicală – mers pe linia dansului II frază – mers contra liniei dansului III frază – mers în centrul cercului cu rotirea la dreapta în jurul corpului la	Repetăți după pedagog mișcarea din dansul <i>Hora 2/4</i> : pas de bază într-o parte cu înaintarea piciorului lucrativ pe călcîi și cu ridicarea mîinilor în poziția a treia.	Audiind muzică corespu-zătoare în grupele mixte, improvizați culesul strugurilor, florilor, murelor.

1	2	3	4	5	6
			ultimul tact IV frază – de la centrul cercului cu rotirea la stîn- ga în jurul corpu- lui la ultimul tact.		
Cl. II	Bateți din palme ritmul dansului <i>Sîrba</i> .	Executați după pedagog compoziția de dans „Vesel-trist”, demonstrînd abilitatea de a coordona mișcările expresive.	Descrieți propria mișcare prin sală în conformitate cu punctele sălii.	Repetăți după pedagog combinăția din trei mișcări ale dansului <i>Sîrba</i> : pas cu săritură, săritură de pe un picior pe altul și bătaie, învîrtindu- vă în perechi.	Alegeți un final din cele două propuse pentru termenul studiului dansului <i>Coasa</i> .
Cl. III	Executați mișcarea de bază a dansului “Hora fetelor”.	Executați cu toată clasa o parte din dansul învățat „Ciuleandra”, coordonîndu- vă mișcările cu strigăturile cores- punzătoare și interpretînd dansul sincronic.	Notați muzical desenul dansului descriș de către pedagog: la I frază muzicală deplasați-vă din punctul 7 în centrul sălii; la a II treceți înainte spre punctul 1; la a III și a IV înconjurați sala pe cerc (pe linia dansului), întorcîndu-vă la poziția inițială (punctul 7).	Memorizați și in- terpretați cît mai multe mișcări din studiul coregrafic, interpretat de către pedagog (studiul poate fi alcătuit din mișcările dansului „Ciuleandra”).	La una și aceeași mișcare (săritura de pe un picior pe altul în poziția II — deschisă) compuneți două chipuri contrastante (clovn trist și clovn vesel).

1	2	3	4	5	6
Cl. IV	Interpretați ritmat mișcările de bază ale dansurilor <i>Vals</i> , <i>Hostropăț</i> , <i>Hangul</i> .	Executați pasul dansului <i>Vals</i> în perechi <i>en fase</i> fără învîrtitură, demonstrînd abilitatea de a coordona mișcările proprii cu mișcările partenerului.	Compuneți independent desenul pentru dansul <i>Brîul</i> .	Amintiți-vă și interpretați mișcările de bază ale dansurilor învățate.	Compuneți un scenariu (libreto) umoristic pentru studiul „La recreație”.

II

ISTORIA

1. REPERE CONCEPTUALE

Structuri curriculare

D. Walker (1990) Curriculum-ul prevede:

- a. ceea ce profesorul și elevii întreprind în comun;
- b. ceea ce elevii, profesorii și alte persoane implicate recunosc ca fiind important din punctul de vedere al învățării și al aprecierii rezultatelor acestora;
- c. maniera în care se asigură interrelaționarea celor două realități, dar și interacțiunea cu situația concretă de învățare.

A. Glatthorn (1987) identifica trei componente:

- a. planurile elaborate pentru a ghida învățarea în școală, reprezentate prin documente care comportă diverse niveluri de generalitate;
- b. implementarea acestor planuri în contextul școlar;
- c. "mediul de învățare" care influențează procesul subsecvent și determină 6 tipuri de curriculum:
 1. Curriculum recomandat (un document elaborat de minister sub forma unei programe ideale fără statut prescriptiv).
 2. Curriculum scris (oficial, prescris pentru o țară, o școală, clasă – programă școlară).
 3. Curriculum predat (ceea ce profesorul reușește să predea în mod real în clasă din ceea ce și-a propus).
 4. Curriculum resursă (cuprinde acele elemente, care susțin material transpunerea curriculum-ului scris: manuale, timp, corp profesoral).
 5. Curriculum testat (ceea ce se testează din curriculum-ul scris).
 6. Curriculum învățat (ceea ce elevul a învățat realmente din ceea ce i s-a predat).

Analiza comparativă a programei tradiționale și curruculare la istorie pentru clasa a 4-a

Componentele	Programa	Curricula
1.Structura	a. componentele sînt obligatorii; b. conține: nota explicativă, conținuturi, număr de ore, sugestii metodologice c. este axată pe orientarea științifică a conținutului.	a.conține componente obligatorii (obiective) și componente neobligatorii; b.include: nota de prezentare, repere conceptuale, obiective, activități de învățare, conținuturi, sugestii metodologice și de evaluare.
2.Strategia didactică (repere conceptuale)	—	a.locul elevului; b.locul învățătorului (cînd și unde capătă libertate).
3.Obiectivele	—	obiective generale, obiective cadru, obiective de referință.
4.Metodologia de predare	axată pe conținut (memorizarea și reproducerea faptelor istorice).	sugestii la realizarea obiectivelor (sînt flexibile).
5.Conținuturi	ca finalitate, cu număr de ore fixat.	sugestii la realizarea obiectivelor.
6.Metodologia evaluării ELEVUL PROFESORUL	—	diverse tipuri de evaluare.

Schimbarea necesită și antrenarea, dezvoltarea unor capacități din partea învățătorului.

Care sînt ele?

- capacitatea de a avea viziune personală;
- capacitatea de a se autoconduce;
- capacitatea de a conduce;
- capacitatea de a monitoriza relații interpersonale;

- capacitatea de comunicare (mai întâi înțelegere)
- capacitatea de cooperare creativă
- capacitatea de autoperfecționare

Sfaturi pentru reînnoirea atitudinilor:

- Refaceți, reîmprospătați, reîntineriți viziunile,
- Combateți:
 - a. influențele negative;
 - b. problemele propriei imagini;
 - c. alte aspecte negative.

2. SUGESTII PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR DE REFERINȚĂ

1. *Identificarea temelor (problemelor) centrale.* Identificînd problemele principale ale unui document, puteți determina punctul de vedere al autorului care a conceput documentul. Pentru a identifica această problemă principală, întrebați-va de ce autorul vă prezintă această informație. Pe urmă întrebați-vă care sînt punctele importante în acest document. Încercați să decideți care sînt (e) ideile (ideea) susținute (a) de punctul principal. După ce ați identificat scopul și punctele principale, veți putea cu ușurință determina care este problema principală a documentului.

2. *Analiza informației.* Analiza informației într-un text ne permite să determinăm ce încearcă să spună autorul. Pentru a analiza un document, în primul rînd, întrebați-vă care este tema pe care o discută autorul. În al doilea rînd, întrebați-vă care sînt dovezile pe care vi le prezintă autorul pentru a-și argumenta tema. În sfîrșit, exprimați argumentul autorului cu cuvintele proprii. Analiza documentelor în acest mod vă va ajuta să vă formați opinii proprii despre informația citită.

3. *Evaluarea informației.* Cînd evaluați o informație, dumneavoastră vă exprimați opinia proprie despre validitatea ei, cu alte cuvinte decideți dacă este rezonabilă. Pentru a evalua o informație, mai întîi citiți-o atent pentru a determina argumentele autorului. Apoi decideți dacă, prezentînd aceste argumente, autorul este obiectiv: își exprimă emoția sau se lucrează pe cunoștințe concrete. Încercați să hotărîți dacă vă este prezentată destulă informație pentru a vă forma o opinie. Dacă nu, încercați să determinați de ce altă informație aveți nevoie pentru a putea lua o decizie bine argumentată, referitoare la acest document.

4. *Înțelegerea cauzei și efectului.* Înțelegerea corectă a cauzei în urma analizei relației dintre cauză și efect vă va ajuta să determinați din care cauză s-a întîmplat un eveniment anume. Pentru a înțelege această relație dintre cauză și efect, mai întîi examinați două sau mai multe evenimente și situații. Mai apoi decideți dacă vreunul din evenimentele sau situațiile date au cauzat altele ulterioare. Cuvintele sau frazele-cheie care deseori indică prezența relației dintre cauză și efect sînt: "pentru că", "din motivul că", "din această cauză", "deci".

5. *Sintetizarea informației.* Învățînd să combinați informația din diferite surse, veți obține soluția care ar putea să vă ajute la evaluarea dovezilor. Informația dintr-o anumită sursă deseori amplifică sau clarifică informația din alta. Pentru a sintetiza informația, mai întîi examinați fiecare sursă separat. Pe urmă hotărîți dacă informația din fiecare sursă este compatibilă separat. Cînd găsiți surse cu informație compatibilă, puteți combina această informație pentru a formula noi concluzii sau

ipoteze. În final puteți să vă exprimați noile concluzii sau ipoteze cu cuvintele proprii.

6. *Comparația*. La compararea a două lucruri, dumneavoastră determinați similaritățile și diferențele lor. De exemplu, practicarea comparațiilor vă ajută să selectați idei alternative sau chiar candidați pentru oficiul public. Pentru a face o comparație, în primul rând, decideți asupra a două lucruri pe care vreți să le comparați. Mai apoi, găsiți un areal comun pe care ați putea să vă bazați comparația. Finalmente găsiți care sînt similaritățile și diferențele între aceste areale comune.

7. *Deosebirea faptului de opinie*. Un fapt poate fi dovedit sau negat. O opinie e bazată pe valorile și convingerile unei persoane. Deosebirea dintre fapt și opinie vă va permite să stabiliți adevărul și relevanța informației pe care o citiți. De asemenea vă va permite să luați decizii independente, bazate pe dovezi și valori personale. Pentru a deosebi faptul de opinie, citiți mai întii foarte atent susținerea autorului. Pe urmă determinați tipul dovezilor care ar fi necesare pentru a vă convinge că susținerea făcută e adevărată. Dacă dovezile conțin informații care pot fi afirmate prin surse autoritare, puteți la sigur afirma că susținerea se bazează pe fapte. Însă dacă dovezile date reflectă o valoare sau o convingere personală, conchideți că susținerea în cauză e o opinie.

8. *Generalizarea*. Operația logică prin care se trece de la noțiuni cu o sferă mai restrînsă și un conținut mai bogat la noțiuni cu o sferă mai largă și un conținut mai restrîns se numește generalizare. Generalizarea ne ajută să vedem și să înțelegem părțile unei informații complexe. Pentru a generaliza, mai întii acumulați și examinați informația, căutați legăturile existente între informații. Mai apoi încercați o susținere generală, bazată pe relația dintre fapte și informație. Dacă e necesar, calificați-vă generalizarea, folosind fraze ca: “multe”, “des”, “ca lege”.

9. *Înțelegerea unui sondaj al opiniei publice*. Sondajele opiniilor publice vă pot ajuta să înțelegeți ce gîndesc concetățenii dumneavoastră despre probleme curente. E important a începe examinarea unui sondaj cu notarea datei și temei. Aceasta vă va ajuta să determinați actualitatea problemei. Mai apoi transformați procentele în cuvinte ca: “majoritatea”, “minoritatea” etc.

Sarcini de lucru în echipe

A. Determinați legătura dintre obiective pe verticală (găsiți care din care obiectiv reiese conform structurii):

↓
Legea învățămîntului (exemplu)

↓
Obiectiv general al învățămîntului (exemplu)

↓
Obiectiv general al disciplinei (exemplu)

↓
Obiectiv de referință (exemplu)

↓
Obiective operaționale.

Obiectivele operaționale trebuie trecute prin conținuturi concrete. Realizarea sarcinii duce la completarea următoarei tablete:

→ → → → ↓

Scop major	Obiectiv general	Obiectiv general la discipline	Obiectiv de referință	Obiective operaționale
1. Obiectiv din legea învățământului	1. Obiectiv din curriculum-ul de bază	1. Obiectiv din curriculum-ul la istorie (partea introductivă)	1. Obiectiv din curriculum-ul la istorie (pe clase)	Se formulează de către profesor

Cîteva idei pentru predarea istoriei

Sarcină-obiectiv	Grupa de vîrstă	Talente implicate	Metode și activități practicate
1	2	3	4
1. Ce este istoria?	Poate fi adaptată pentru orice grupă	Cunoaștere Înțelegere	Informație scrisă, în care elevii își expun propria lor interpretare (scriere pentru sine). Discuții generale despre lecție.
2. Cum aflăm despre istorie?	Oricare grupă de vîrstă	Cunoaștere Înțelegere Evaluare	Brainstorming , discuții. Învățare despre DOVEZI și folosirea surselor documentare (PRIMARE ȘI SECUNDARE). Documente interpretabile, scheme pe tablă.
3. Cum devenim parte a istoriei?	Poate fi adaptată la toate clasele	Cunoaștere Înțelegere, Creativitate Imaginație Empatie	Fiecare copil aduce o cutie mică (de ex. cutie de pantofi) plină de informații, care i-ar putea comunica unui copil de aceeași vîrstă peste o sută de ani cum a fost viața în prezent.
4. Timpul istoric	Adaptare pentru toate clasele	Cunoștințe Înțelegere Prezentare Creativitate	sVîrsta Pămîntului (poveste despre Pămînt). Cum înțelegem timpul istoric — limbaj implicat, folosirea termenilor î.Hr., d.Hr., exerciții și probleme.

1	2	3	4
5. Producerea uneltelor în <i>Epoca de piatră</i>	Adaptat pentru toate clasele	Cunoștințe Înțelegere Prezentare Creativitate Empatie	Cerința pentru temă: confecționarea uneltelor folosind numai materiale din natură. Uneltele sînt arătate întregii clase. Discuții. Uneltele trebuie să fie însoțite de o descriere în scris a utilității lor, cu stabilirea epocii istorice pe care o reflectă.
6. Pictura rupestră	Adaptat pentru toate clasele	Cunoștințe Înțelegere Prezentare Creativitate Empatie Imaginație Evaluare Cooperare	Lucru în grupe. Fiecare grupă prezintă o pictură rupestră folosind culori naturale sau materiale. Discutarea lor. Lucrări scrise. De ce au fost pictate aceste lu
7. Blazon/ Heraldică	Oricare clasă, folosită la începutul cursului și nu numai	Cunoștințe Înțelegere Empatie Creativitate	Să deseneze propriul blazon/simbol. Să se folosească culori și design potrivite etc.
8. Reportaj, editorial	Oricare clasă	Prezentare Înțelegere Cunoștințe Creativitate Evaluare	Se pot baza pe oricare eveniment marcant sau incident, De ex. izbucnirea Primului Război Mondial Pot include un editorial, la fel de bine și un simplu reportaj, astfel încît copiii să vadă diferite stiluri de redactare.
9. Temă de lucru — mic proiect	Oricare clasă	Prezentare Cunoștințe Înțelegere Evaluare	Să scrie, deseneze, modeleze la o temă.

3.TEHOLOGII EDUCAȚIONALE

Managementul schimbărilor la nivelul predării /învățării istoriei în clasele primare

Astăzi, pentru a face o schimbare în predarea /învățarea istoriei, mai întâi de toate trebuie să găsim răspuns la următoarele întrebări:

CE?	- ce ne propunem să îmbunătățim?	- ce se va face pentru a realiza scopul?
CINE?	- cine și ce forțe va implica?	- cine va participa și cine va răspunde de fiecare acțiune?
CUM?	-cum definim natura activităților (ce tip de activitate)?	- cum răspundem în mod concret la acestea?
CÎND?	- când ne propunem să realizăm planul?	- când va avea loc fiecare acțiune?
CU CE RESURSE?	- ce resurse implică efortul?	- ce finanțe, materiale, facilități sînt necesare?

Tehnologia didactică, ca noțiune, poate fi definită sub două aspecte principale:

- ansamblul mijloacelor audiovizuale (tehnice) utilizate în practica educativă (acest sens este utilizat foarte rar);

- ansamblul structurat al metodelor, mijloacelor de învățămînt, al strategiilor de organizare a predării — învățării, aplicate în procesul de predare — învățare în strînsă corelație cu obiectivele pedagogice, conținuturile de studiu, formele de organizare și modalitățile de evaluare (sensul larg, utilizat des și mereu în schimbare ca definiție).

Tehnologia didactică în calitate de concept științific pune accentul pe racordarea mijloacelor materiale și a procedeelelor acționale în procesul educațional la efortul creșterii randamentului învățării.

Metoda didactică (grec. *odos* — cale și *metha* — spre, drum spre) este drumul ce conduce către realizarea obiectivelor educaționale. Metodele de instruire se aseamănă cu metodele de cercetare (ale științei) prin faptul că ambele contribuie la descoperirea unor fapte, legități, descrieri, interpretări.

Metodele didactice se deosebesc de cele științifice prin faptul că:

Metoda didactică	Metoda științifică
1. vehiculează cunoașterea sedimentată la momentul dat	1. elaborează cunoștințe
2. comunică adevăruri științifice	2. descoperă adevăruri științifice

Metoda de învățămînt reprezintă calea sau modalitatea de lucru care:

- a fost selectată de profesor și utilizată în activități didactice cu ajutorul elevilor și în beneficiul lor;
- presupune cooperarea între profesor și elevi în căutarea unor soluții și adevăruri;
- se folosește sub diferite forme, variante, procedee, tehnici selecționate, combinate și utilizate în funcție de nivelul și interesele elevilor;
- îi permite profesorului utilizarea lor variată și asumarea rolului de organizator, evaluator, dirijor original în procesul învățării.

Metoda are un caracter polifuncțional în sensul că ea poate participa simultan sau succesiv la realizarea mai multor obiective instructiv-educative.

“Orice metodă pedagogică rezultă din întâlnirea mai multor factori și din acest punct de vedere educația va rămîne mereu o artă, arta de a adapta, la o situație precisă, indicațiile generale date de cărțile de metodologie” (Gaston Mialaret).

La alegerea unei metode profesorul va ține cont de: finalitățile educației; conținutul procesului instructiv; particularitățile de vîrstă și individuale ale elevilor; psihologia grupurilor școlare; natura mijloacelor de învățămînt; experiența și competența didactică proprie.

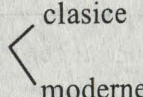
Funcțiile specifice ale metodelor didactice sînt:

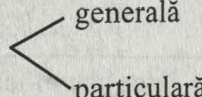
- ◆ cognitivă — calea spre cunoaștere a elevului;
- ◆ formativ-educativă — formează deprinderi intelectuale și structuri cognitive, atitudini, sentimente, capacități;
- ◆ instrumentală — asigură obiectivele educaționale cu tehnică executivă;
- ◆ normativă — arată cum să se procedeze... pentru a obține mai multe rezultate bune.

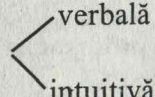
Procedeul didactic — o operație concretă, utilizată împreună cu altele în procesul de aplicare a metodei, un detaliu, o tehnică, o particularitate a metodei. În interiorul unei metode procedeele se pot reordona și datorită acestui fapt unele metode apar sub diferite aspecte. Uneori metoda poate deveni procedeu în cadrul altei metode.

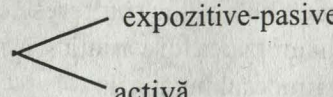
Modul de organizare a învățării — un grupaj de metode sau procedee care asigură într-o anumită situație învățarea: complexe metodologice largi care includ elemente, organizatorice și tehnologice (mijloace) etc.

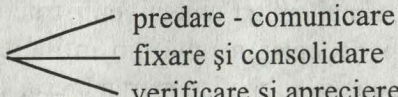
Metodele pot fi clasificate reieșind din mai multe criterii:

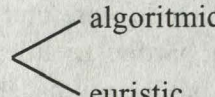
1. Istoric
 — clasice
 — moderne

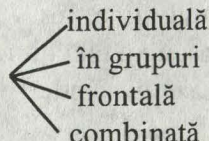
2. Extensiunea aprecierii
 — generală
 — particulară

3. Modalitatea de prezentare
 — verbală
 — intuitivă

4. Gradul de angajare
 — expozitive-pasive
 — activă

5. Funcția didactică
 — predare - comunicare
 — fixare și consolidare
 — verificare și apreciere

6. Modul de administrare a experienței
 — algorithmic
 — euristic

7. Forma de organizare a învățării
 — individuală
 — în grupuri
 — frontală
 — combinată

8. Funcția de axă mecanică (receptare) — învățare construită prin descoperire:

- învățare prin receptare (expunere, demonstrație)
- descoperire dirijată (conversații, observare, studiere a cazului)
- descoperire propriusiză (exercițiu euristic, rezolvare de probleme, brainstorming etc.)

Metode de predare - învățare a istoriei

Metode de comunicare și asimilare a valorilor culturale	Metode de explorare a realității	Metode bazate pe acțiunea practică	Metoda instruirii programate
1	2	3	4
<p>1) Metode de comunicare orală:</p> <p>a. Metode expositive: povestirea, descrierea, explicația, enunțul și demonstrarea, prelegerea, conferința, instructajul, microsimezionul.</p> <p>b. Metode de dialogare: conversația, problematizarea, învățarea prin descoperire, dezbaterile tip seminar, Phillips 66, brainstorming, sinectica, studiu de caz, colocviu.</p>	<p>1) Metode de explorare directă: observația, experimentul, cercetarea documentelor.</p>	<p>1) Metode de acțiune reală: exercițiul, metoda lucrărilor practice, metoda proiectului, lucrări de laborator.</p>	

1	2	3	4
<p>2) Metode de comunicare scrisă: lucrul cu cartea, analiza documentelor istorice.</p> <p>3) Metode de comunicare oral-vizuală: instruirea prin emisiunile radio, Tv, film.</p> <p>4) Metode de comunicare interioară: reflecția personală, experimentul mental.</p>	<p>2) Metode de explorare indirectă: demonstrarea, modelarea, algoritmizarea.</p>	<p>2) Metode de acțiune stimulată: jocul didactic, dramatizarea/joc pe roluri studiul de caz, procesul stimulat.</p>	

Alte tipuri de clasificări ale metodelor de predare-învățare a istoriei

Metode și tehnici de informare, documentare, prelucrare a informației	Metode și tehnici de învățare, de dezvoltare a intelectului	Metode și tehnici de cercetare (explorare, investigare), experimentare, dezvoltate a cunoașterii	Metode, tehnici și procedee de creativitate
<ul style="list-style-type: none"> • explorarea surselor informaționale • tehnici de lectură simplă, selectivă sau rapidă • tehnici de consultare a dicționarului, fișierelor, enciclopediilor și de lucru efectiv cu acestea • selectarea, codificarea informațiilor • analiza, sinteza, structurarea și condensarea informației în concepte, modele, scheme, planuri logice • dialog cu calculatorul crearea fișierelor și a bazelor de date în memoria externă a computerului. 	<ul style="list-style-type: none"> • structurarea cunoștințelor • operarea cu noile cunoștințe • realizarea de transferuri și asociații • elaborarea de conspecte, rezumate, referate, recenzii, proiecte • scrierea reflexivă/ pentru sine • redactarea eseurilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • investigația personală • tehnici de observare și experimentare • elaborarea de ipoteze, enunțarea și rezolvarea problemei • organizarea experimentelor • estimarea variantelor și alternativelor • construcția de raționamente informatice și strategii de gândire probabilistică • tehnici de analiză, prelucrare și interpretare a datelor • tehnici de învățare prin cooperare. 	<ul style="list-style-type: none"> • brainstorming-ul • sinectica • tehnica Phillips 66 • tehnica Deiphi • metode matriciale • tehnica autochestionării • metodele studiului de caz metoda 6-3-5 • construcția de raționamente informatice și strategii de gândire probabilistică • tehnici de analiză, prelucrare și interpretare a datelor • tehnici de învățare prin cooperare.

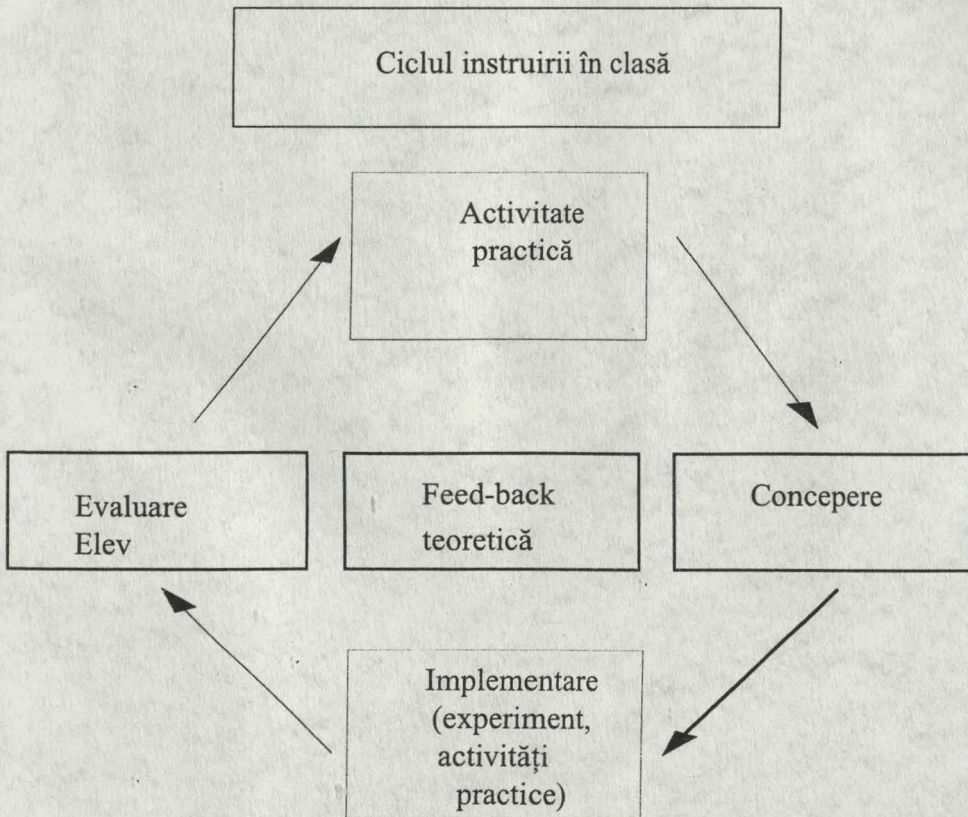
SUGESTII: Metodele, de cele mai multe ori, nu se manifestă izolat și în stare pură. Ele apar, de obicei în variante compuse/complex, cu noi trăsături tangențiale cu alte metode. Metodele de care facem uz sînt, de fapt, clasificate ca metode primare, ideal-tipuri metodologice din care derivă o mulțime infinită de combinații, variante etc.(expunerea, conversația, demonstrația, exercițiul, descoperirea, problematizarea, modelarea, algoritmizarea, brainstorming, instruirea programată).

CICLUL INSTRUIRII

Artur Costa, profesor de pedagogie la Universitatea de Stat din California a făcut o importantă observație: pe măsură ce ne dezvoltăm, procesul firesc al concepției de învățare este următorul:

- Mai întâi învățăm prin experiență directă, observând și repetând
- Apoi învățăm să medităm asupra a ceea ce am făcut
- În final, învățăm să revenim asupra a ceea ce am învățat, pentru a vedea dacă e util pentru viitor. Construim o teorie care să ne ghideze comportamentul în viitor.

Cu alte cuvinte, mulți oameni învață în mod firesc, acționând, apoi vorbind, iar mai apoi teoretizând.

Cum respectăm particularitățile personalității și individualitatea

Ce se întâmplă însă dacă în clasa în care predau eu, nu toți elevii au același nivel de pregătire? De exemplu: cinci elevi sînt “de regulă” de nota 1, alții 7 elevi de nota 8, alții doi de nota 10. Cum voi putea stabili obiectivul operațional al activității didactice? – se poate întreba cu îndreptățire educatorul raționînd pe marginea problemei. În realitate nu există copii “proști” și “deștepți”, cum se crede obișnuit. Cercetările au demonstrat că există doar “copii cu ritmuri diferite de învățare” sau cu un număr mai mare sau mai mic de lacune instrucționale.

De regulă, se începe formularea obiectivului operațional cu subiectul “elevii”. Care elevi? Se poate începe formularea obiectivului operațional în diverse chipuri: “toți elevii”, “unii elevi”, “70% dintre elevi”, “40% dintre elevi” etc. Care dintre elevii clasei trebuie socotiți ținta formulării obiectivelor?

4. METODOLOGIA ELABORĂRII PROIECTELOR DIDACTICE

Cele patru întrebări de bază ale proiectării corecte sînt:

1. Ce voi face?
2. Cu ce voi face?
3. Cum voi face?
4. Cum voi ști dacă am reușit?

Aceste patru întrebări constituie pentru cel care are de îndeplinit activități didactice – și nu numai pentru el – “cheia cu care pot fi deschise toate ușile”, un fel de “iarbă pedagogică a fiarelor” – consideră mai mult sau mai puțin conștient majoritatea specialiștilor proiectării didactice.

- **Întrebările trebuie puse** numai în ordinea dată!
- Răspunsurile la întrebări trebuie să fie exacte!

Orice educator care nu se gîndește la activitatea pe care o va îndeplini, nerespectînd aceste exigențe va comite “erori educaționale”. Astfel de educatori sînt în general improvizatorii sau dascălii depășiiți de solicitările reale ale procesului de instruire – considera *R. M. Gagne* (1977).

Etapele proiectării didactice corecte

1. Ce voi face?

Înainte de a face orice altceva, precizați în mod clar **obiectivele educaționale** ale activității didactice pe care intenționați să o realizați.

2. Cu ce voi face?

Analizați atent **resursele educaționale** de care dispuneți pentru a desfășura activitatea.

3. Cum voi face?

Alcătuți **strategii educaționale** potrivite pentru a realiza obiectivele.

4. Cum voi ști dacă s-a realizat ceea ce trebuia?

Stabiliți un **sistem de evaluare a eficienței** activității pe care o veți realiza.

Ce trebuie de făcut în fiecare din aceste etape pentru ca sarcina fiecăreia să fie îndeplinită corect?

Operațiile proiectării didactice corecte

1. Precizarea obiectivelor

1. Stabiliți precis **ce va ști** sau **ce va ști să facă** fiecare elev la sfîrșitul activității.
2. Verificați dacă ceea ce ați stabilit este **ceea ce trebuie realizat**, confruntîndu-

vă cu programa de învățămînt și precizînd performanțele minime scontate.

3. Verificați dacă obiectivele stabilite **sînt realizabile în timpul** pe care îl veți avea la dispoziție.

II. Analiza resurselor

4. Stabiliți **conținutul activității**.

5. Analizați **psihologia celor care învață**.

6. Analizați **condițiile materiale**.

III. Elaborarea strategiei

7. Stabiliți sarcini de lucru pentru fiecare obiectiv și alegeți **metodele didactice** potrivite pentru realizarea lor.

8. Alegeți **materialele didactice** necesare.

9. Selectați **mijloacele de învățămînt** de care veți avea nevoie.

10. Combinați metodele și materialele pentru a **amplifica eficacitatea lor didactică**, oferind elevului "**ocazii de învățare**" a unor sarcini cu "**ținta**" pe obiective.

11. Imaginați-vă în detaliu "**scenariul activității**".

IV. Evaluarea

12. Elaborați un **sistem de evaluare a calității și eficienței activității pe care o veți desfășura**.

Importanța obiectivelor în proiectul didactic

"Fără obiective clare, întregul proces educativ este hazardat și orb", spunea un cunoscut psihopedagog. Întrebați însă pe adepții "educației ca improvizație" cu 5-10 minute înainte de începerea activității didactice **ce obiective educaționale urmăresc**, ne îndeamnă același psihopedagog, și veți obține, de obicei, răspunsuri confuze, vagi sau discuția va fi încheiată repede.

Înainte de toate, un educator cu rațiune trebuie să știe în **mod precis** ce obiective educaționale urmărește să realizeze, **ce rezultate educaționale "țintește"** și încă ceva: odată precizate obiectivele activității instructiv-educative, în special cele operaționale, trebuie neapărat cunoscute și de către elevi.

Nu permiteți:

A. Confuzii între **obiectivele educaționale (ce va ști sau ce va ști să facă** elevul la sfîrșitul activității didactice) și **conținutul învățării** (tema, subiectul lecției, informațiile, capitolul din programă etc.);

Exemplul tipic pentru acest gen de confuzie îl furnizează profesorul care, definind obiectivele educaționale ale activității pe care tocmai urmează să o desfășoare, gândește și spune următoarele "Scopul meu este tema... X".

Or, un obiectiv educațional trebuie să precizeze nu despre ce va trata lecția, ci care vor fi urmările educative ale acestei lecții (sau un ansamblu de lecții), să prevadă cum se va modifica (completa) comportamentul elevului ca urmare a demersului educativ.

B. Confuzii între **obiectivele operaționale ale activității didactice** (rezultatele precise, scontate într-o anumită activitate concretă) și **finalități sau scopuri generale ale educației** (sau ale sistemului, instituției de învățământ).

C. **Confuzii între obiectivele educaționale** (ce va ști să facă elevul la sfârșitul activității) și **evenimentele instruirii** (ce va face profesorul în timpul activității pentru a-l determina pe elev să învețe).

5.EVALUAREA RANDAMENTULUI ȘCOLAR LA LECȚIILE DE ISTORIE

În scopul unei mai bune învățări a istoriei în clasa a 4-a propunem următoarele măsuri:

- mărirea curriculum-ului care se evaluează prin obiective;
- îmbunătățirea testelor, probelor orale;
- diversificarea metodelor de evaluare;
- diagnosticarea greșelilor, a dificultăților;
- apropierea programei de examinare de curriculum;
- schimbarea modalității de comunicare a rezultatelor;
- găsirea resurselor umane care ar schimba situația actuală.

Ce se are în vedere când spunem “mărirea curriculum-ului evaluat”?

Răspunsul este acesta: urmează a fi evaluate obiectivele de referință transpuse în programa curriculară la istorie pentru clasa a patra.

Ce se are în vedere când spunem “îmbunătățirea testelor”?

- atingerea finalităților (a probelor scrise și orale) și validitatea lor;
 - **ce?** și **cum?** urmează a fi testat?
 - **de cât?** timp are nevoie elevul pentru aceasta?
 - la ce nivel vrem ca elevii să răspundă la întrebări?
- a. care performanțe urmează să le atingă un elev mediu?
 - b. care performanțe urmează să le atingă un elev cu cunoștințe avansate?
 - c. care performanțe urmează să le atingă un elev pregătit mai slab?

În toate cazurile, rezultatele reușitei activității școlare sînt notele.

Ce trebuie să reflecte nota?

- nivelul de CUNOȘTINȚE, COMPETENȚE, ATITUDINI;
- nivelul progresului atins (efortul depus);
- o îmbinare a celor două poziții menționate mai sus.

Învățătorul de istorie este obligat să alcătuiască un raport vizînd rezultatele obținute de fiecare elev în parte. Pentru un raport de calitate învățătorul de istorie trebuie:

- a. să facă o diagnosticare a fiecărui elev;
- b. să motiveze necesitatea alcătuirii acestui raport;
- c. să dirijeze activitatea elevilor;
- d. să cunoască activitatea suplimentară desfășurată de fiecare elev în parte;
- e. să urmărească și să fixeze comportamentul fiecărui elev;
- f. să propună fiecărui elev sugestii specifice în vederea activităților viitoare.

De obicei, evaluarea la istorie se termină cu o notă. **Cui urmează să fie comunicate rezultatele activității școlare?**

- ✓ elevilor;
- ✓ părinților;
- ✓ profesorilor școlii și autorităților locale;
- ✓ publicului (celor care angajează funcțiile).

Care sînt motivele pentru care se comunică rezultatele:

Elevilor: pentru a-și cunoaște posibilitățile și a-și îmbunătăți modalitatea de învățare.

Părinților: pentru a determina timpul necesar pe care urmează să-l acorde copilului, pentru a face planuri educaționale și de carieră profesională.

Învățătorilor:

- în vederea revizuirii politicii educaționale;
- în vederea unei mai bune finanțări;
- în vederea revizuirii curriculum-ului;
- în vederea ajutorării elevului;
- în vederea comparării rezultatelor la nivel de clasă, școală;
- în vederea comparării elevilor în cazul selectărilor.

Publicului:

- în vederea comunicării nivelului la care se află **CUNOȘTINȚELE, COMPETENȚELE ȘI ATITUDINILE;**

- în vederea determinării utilității cheltuielilor financiare.

Elevii clasei a 4-a trebuie antrenați în rezolvarea diferitor tipuri de itemi.

Exemplu: tema: "Personalitatea lui Ștefan cel Mare".

Enunț: potriviți titlul legendei cu textul și ilustrația corespunzătoare.

Se propun:

a. *titluri:*

1. Mama lui Ștefan cel Mare.
2. Legenda Vrîncenoaiei.
3. Daniil Sihastrul.
4. Movila lui Burceț;

b. *imagini:*

- imagini corespunzătoare titlurilor de mai sus;

c. *texte (exemplu):*

a. "...Încă din copilărie Ștefan era ocrotit de un înger păzitor. Aici îl salvează de la înec așa cum spune o legendă..."

b. "...nu lăsa, Măria Ta, Moldova pradă turcilor. Dacă țara-i în cumpănă, iaca ți-i dau pe cei șapte feciori ai mei, ca să-i birui pe păgîni..."

Redactor: *Mihai Papuc*

Tehnoredactor: *Nina Duduciuc*

Corectori: *Mariana Belenciuc, Ala Rusnac*

Machetare computerizată: *Î.E.P. Știința*

Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*
str. Academiei, 3; MD 2028, Chișinău, Republica Moldova
Tel. (3732) 73-96-16; 73-97-50. Fax (3732) 73-96-27
Com. 572

Firma Editorial-Poligrafică *Tipografia Centrală*,
str. Florilor, 1, or. Chișinău, MD 2068, Republica Moldova

Departamentul Activități Editoriale,
Poligrafie, Aprovizionare cu Cărți,

